

En lekfull plats i staden för människans bästa vän

Gestaltningförslag för hundrastgården i Värpinge

Cecilia Olsson Sjögren

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

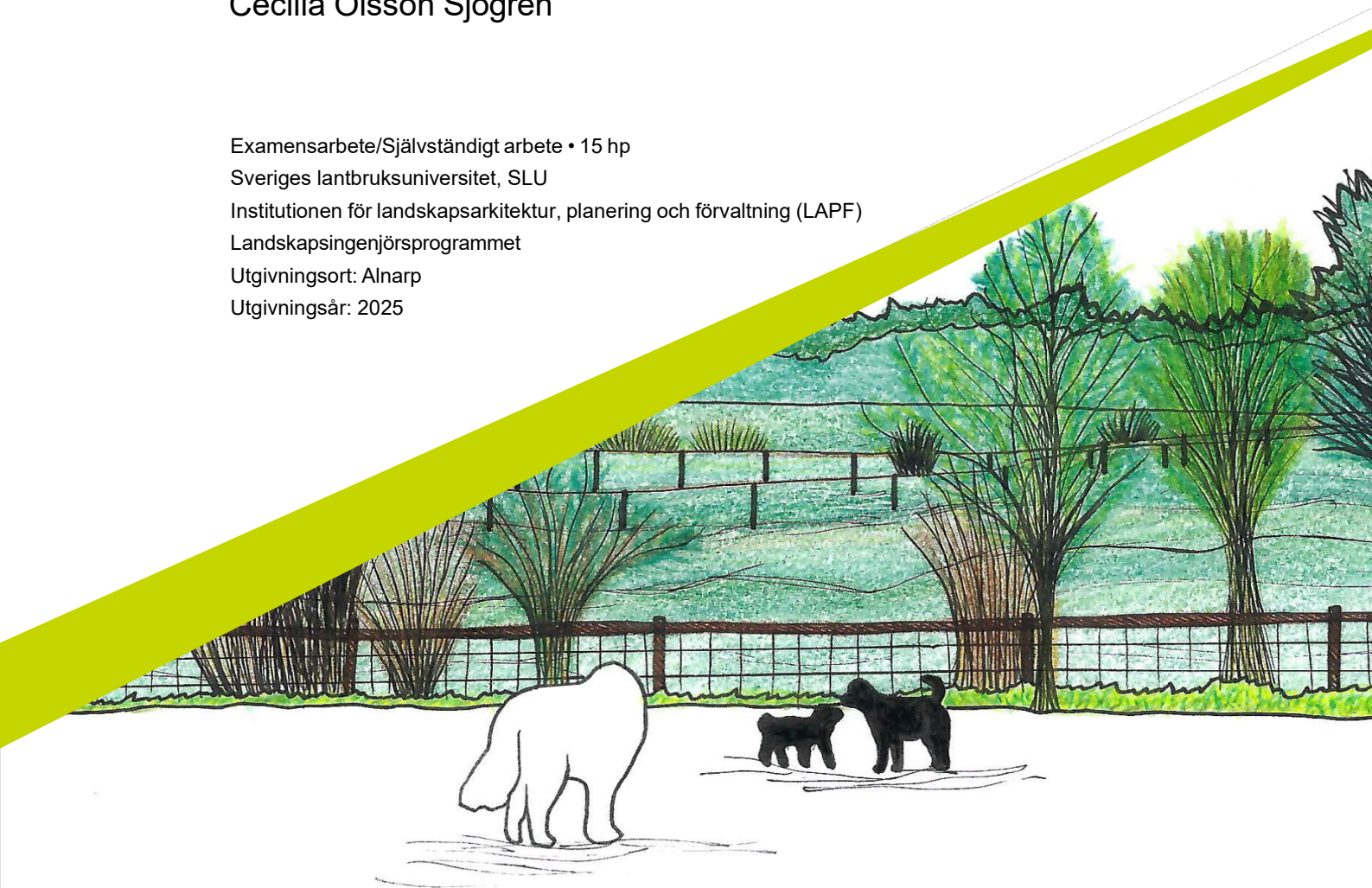
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning (LAPF)

Landskapsingenjörsprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2025

En lekfull plats i staden för människans bästa vän

Gestaltningförslag för hundrastgården i Värpinge

A playful place in cities for human's best friend. A design proposal for the dogpark in Värpinge

Cecilia Olsson Sjögren

Handledare:	Linn Osvalder, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.
Examinator:	Scott Wahl, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning.
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i Landskapsarkitektur, G2E - Landskapsingenjörsprogrammet
Kurskod:	EX0841
Program/utbildning:	Landskapsingenjörsprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Utgivningsort:	Alnarp
Utgivningsår:	2025
Omslagsbild:	Cecilia Olsson Sjögren (2025)
Upphovsrätt:	Alla bilder är producerade av författaren om inget annat anges.
Nyckelord:	Hundrastgårdar, hund, hundars beteenden, gröna utemiljöer, behov, lek

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Förord

Inledningsvis vill jag tacka min handledare Linn Osvalder för givande diskussioner som med sitt engagemang och kunnande om ämnet har hjälpt mig vidare under arbetets gång. Jag vill även framföra ett stort tack till dem som tagit sig tiden att svara på mina enkäter med givande perspektiv på hundrastgården. Slutligen vill jag tacka min familj som funnits med som stöd under arbetets gång, och familjehunden Truls ska ha ett tack för att han alltid varit villig och glad inför att besöka Värpinge hundrastgård med mig. Jag hoppas att denna läsning kan komma att ge nya perspektiv!

Sammandrag

Hundar har funnits vid människans sida i århundranden och är ett av våra äldsta husdjur. Många människor spenderar mycket tid med sin hund, och i Sverige finns det över 1 miljon registrerade hundar samt 771 000 registrerade hundägare år 2025. Trots hundens betydelse i våra liv är stadsmiljön begränsande för hundar och hundägare. Detta på grund av att det finns få platser där man får ha sin hund lös och där den får röra sig fritt utan att vara bunden av offentliga ytors koppeltvång. Detta gör hundrastgårdar till en värdefull mötesplats för både hundar och deras ägare. En plats där hundar får möjlighet att mötas och leka med andra hundar. Samtidigt har antalet grönytor i Sverige minskat. I och med detta behöver de grönytor som planeras vara väl utformade.

Det är naturligt att hundägare vill att deras hund ska må bra i en trygg miljö där hunden får möjlighet att utvecklas. Genom att lära sig mer om hundens historia och grundläggande behov, kan detta möjliggöras. Forskning har visat att hundar mår bra av sociala interaktioner med andra artfränder på en trygg plats där de kan känna sig fria. Detta arbete fokuserar på Värpinge hundrastgård i Lund som idag är en välbesökt yta med utvecklingspotential för att kunna tillgodose både hundens och hundägarens behov. Utifrån detta diskuteras möjliga förbättringar för att kunna göra hundrastgården ännu mer attraktiv för dess brukare utifrån hundens och hundägarens perspektiv.

Nyckelord: Hundrastgårdar, hund, hundars beteenden, gröna utemiljöer, behov, lek.

Abstract

Dogs have been companions to humans for centuries and are one of our oldest domestic animals. Many people spend a lot of time with their dogs, and in Sweden there are over 1 million registered dogs as well as 771 000 registered dog owners during the year 2025. Despite the importance of dogs in our lives, the urban environment is limiting for both dogs and dog owners. This is due to the limited amount of places where dogs can be off-leashed and move freely without being constrained by the city's leash laws. This makes dog parks a valuable meeting place for both dogs and their owners and a place where dogs get the opportunity to meet and play with other dogs. At the same time the amount of available green spaces in Sweden have decreased. Due to this, must new and existing green spaces be well designed.

Humans have fundamental needs, and when these are fulfilled, it promotes health and well-being. Similarly, dogs also have essential needs that contribute to their overall happiness and welfare. Humans have through domestication made dogs more or less dependent on us. It is natural for dog owners to create a safe environment for their dogs where their pet can develop and thrive. By learning more about the history and basic needs for dogs, this can become possible. Research has shown that dogs benefit from social interactions with other dogs in a safe place where they can feel free.

This work focuses on Värpinge dog park in Lund, which today can be seen as an area that does not meet the needs for dogs and their owners. Based on this, possible improvements are discussed to make the dog park even more attractive for its users from the dog and dog owner's perspective.

Keywords: Dog parks, dog, dog behaviour, green outdoor spaces, needs, play.

Innehållsförteckning

Förord.....	4
Figurförteckning	8
1 Inledning	11
1.1 Bakgrund	11
1.2 Syfte och frågeställning	12
1.2.1 Syfte och mål.....	12
1.2.2 Frågeställningar.....	13
1.3 Avgränsning.....	13
1.4 Material och metod	13
1.4.1 Litteraturstudie.....	13
1.4.2 Platsstudie	13
1.4.3 Enkätundersökning.....	14
2 Litteraturstudie	14
2.1 Människan och utemiljöer	14
2.2 Hunden och människan	15
2.3 Barn och husdjur.....	16
2.4 Hundparker i staden	17
2.5 Hundar i staden	18
2.6 Hundens ursprung	19
2.7 Hundens naturliga beteenden.....	19
2.8 Hundraser	22
2.9 Hundens behov – psykologiska och fysiologiska.....	23
2.10 Hundens behov av social kontakt.....	24
2.11 Hundens lek.....	25
2.12 Aktivering och berikning av hunden	26
2.13 Hundens sinnen.....	27
2.14 Sammanfattning av litteraturstudie	28
2.15 Värpinge – en del av Lunds kommun	29
2.15.1 Naturresevat.....	30
2.15.2 Höjeådalén i Värpinge	30
2.15.3 Rinnebäcksravinen i Värpinge.....	31
3 Värpinge	32
3.1 Värpinge hundrastgård - nulägesanalys	32
4 Resultat	40
4.1 Enkätundersökning.....	40
4.2 Sammanfattning av litteraturstudie	48
4.3 Gestaltningförslag	50

5	Diskussion	57
5.1	Värpinge hundrastgård	57
5.2	Metoddiskussion	58
5.3	Slutsats	59
	Referenser	60
	Bilagor.....	62

Figurförteckning

Figur 1. Pixaby (2025) En vild varg.....	19
Figur 2. Bearbetning förhand av Cecilia Olsson Sjögren (2025). Visar behovspyramiden för hundar. Berika din hunds liv (Almquist 2024, s.51) återgiven med tillåtelse från förlaget	21
Figur 3. Tabell över hundraser och deras egenskaper (2025).....	22
Figur 4. Tabell över hundraser och deras egenskaper fortsättning (2025)	22
Figur 5. Mötet mellan två hundar (2024).....	24
Figur 6. Två hundar som leker med varandra (2025)	25
Figur 7. Visar hunden och människans färgskala. Hunden: historia, biologi och beteende (Miklósi, 2018, s.55) återgiven med tillåtelse från förlaget	28
Figur 8. Eniro [2025-04-21]. Visar vart Lund ligger i Skåne.	29
Figur 9. Naturkartan, Lund (2025)	29
Figur 10. Skylt med fakta om naturreservatet (2025).....	30
Figur 11. Höjeådalensnaturreservat (2025)	30
Figur 12. Skylt med fakta om naturreservatet (2025).....	31
Figur 13. Rinnebäcksravinen (2025).....	31
Figur 14. Visar en plan över ytan. Cecilia Olsson Sjögren (2025)	32
Figur 15. Den södra ingången (2025).....	34
Figur 16. Nedre västra ingången (2025).....	34
Figur 17. Övre västra ingången (2025).....	34
Figur 18. Bild med vy mot söder (2025).....	34
Figur 19. Bild med vy mot norr (2025)	34
Figur 20. Scalgo Live (u.å.) Värpinge hundrastgård [2025-05-14]	35
Figur 21. Bild tagen mot sydväst (2025)	36
Figur 22. Bild tagen mot norr. Markering visar vart den största lutningen upplevs idag (2025).....	36
Figur 23. Bild tagen mot sydväst (2025). Visar hur ytan ser ut efter att ha blivit klippt	36
Figur 24. Ingången i väst (2025).....	36
Figur 25. Visar staketet idag (2025).....	36

Figur 26. Stenen i hundrastgården (2025)	36
Figur 27. Blå plastpooler på platsen (2024)	37
Figur 28. Badkaret med de vita plaststolarna (2025)	38
Figur 29. När det är soligt ute är det många som besöker hundrastgården (2025)	38
Figur 30. Fria ytor bjuder in till lek (2025)	38
Figur 31. Visar statistik på hur långt respondenterna är villiga att åka för att besöka en hundrastgård (2025)	40
Figur 32. Visar statistik på hur respondenterna väljer att ta sig till en hundrastgård (2025).	41
Figur 33. Visar statistik på hur ofta respondenterna besöker en hundrastgård (2025)	41
Figur 34. Visar statistik på vilka tider på dagen respondenterna föredrar att använda en hundrastgård (2025)	42
Figur 35. Visar statistik på hur långt respondenterna är villiga att åka för att ta sig till Värpinge hundrastgård (2025)	45
Figur 36. Visar statistik på hur respondenterna tar sig till Värpinge hundrastgård (2025).	45
Figur 37. Visar statistik på hur ofta respondenterna besöker Värpinge hundrastgård (2025)	45
Figur 38. Visar statistik på vilken tid på dagen respondenterna föredrar att använda hundrastgården (2025)	46
Figur 39. Visar planen med gestaltningsförslagen (2025)	50
Figur 40. Visar sektion över slänten som har en lutning på 27% (2025)	51
Figur 41. Visar dagvattenfåran med en lutning på 8,3% (2025)	51
Figur 42. Perspektivbild över dagvattenfåran i väst. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025)	52
Figur 43. Perspektivbild över de böljande bänkarna. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025)	53
Figur 44. Perspektivbild över bänkarna vid hagtornet som skapar skugga. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025)	54
Figur 45. Perspektivbild över träddungen av hagtorn. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025)	55
Figur 46. Visar den södra ingången med omgivande vegetation (2025)	56
Figur 47. Visar en kväll vid hundrastgården (2025)	56

Figur 48. Visar när solen är påväg ner i hundrastgården (2025)	57
Figur 49. Visar en molnig dag i hundrastgården (2025).....	57
Figur 50. Perspektivbild över hundrastgården en kväll. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025)	59

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Grönytor har en stor betydelse för människor och djur. Utformningen av dessa är något som påverkar människors och djurs välbefinnande. Forskning visar att vistelse i gröna utemiljöer främjar människors psykiska och fysiska hälsa samtidigt som det ger möjligheter för social interaktion med andra (Boverket 2019). Gröna utemiljöer erbjuder även möjlighet till rekreation samtidigt som de ger positiva hälsoeffekter i form av sänkta stressnivåer (Boverket 2022). Trots detta har antalet grönytor i Sveriges städer minskat. Detta är något som rapporten *Top Green Cities Sweden*, publicerad av Husqvarna Group år 2024, tar upp. Även om det pågår en negativ trend med minskning av antalet grönytor så är Sverige ett av de länder som har störst andel grönytor i städerna (Husqvarna Group 2024).

Enligt Jordbruksverket har Sverige idag 771 000 registrerade hundägare. Vidare skriver Jordbruksverket, i *Statistik ur hundregistret* (u.å.), att det i Sverige finns 1 072 000 registrerade hundar. År 2024 fanns det i Skåne län 171 976 registrerade hundar och i Lund 10 592 registrerade hundar (Jordbruksverket u.å.). I dagens samhälle finns det få platser där hundar tillåts vistas lösa och röra sig fritt, vilket är något som blir begränsande. Därför blir det extra viktigt att de områden som är öppna för hundar är välplanerade och anpassade för både hundar och deras ägare. Som hundägare är det lätt att gå miste om de sociala interaktioner och upplevelsevärden som tillkommer av att besöka rekreationsområden eller olika urbana utemiljöer i samhället. Utspritt i Lunds kommun finns det idag flera hundrastplatser där hundar får vistas lösa på. Hundrastgårdar där det är möjligt att vara fri med sin hund blir viktiga för såväl hunden som för ägaren till hunden.

På de platser där det inte finns hundrastgårdar råder det koppeltvång. Hundar måste vara kopplade på kyrkogårdar och på idrottsplatser och i exempelvis centrala delar av Lund. Detta kan skilja sig från kommun till kommun och det är därför viktigt att ha koll på var det är möjligt att vistas med sin hund och vilka regler som gäller där. Andra platser där hundar inte får vara på är exempelvis allmänna ytor som lekplatser där barn leker. Allmänna badplatser får hundar inte vistas på om dessa inte är badplatser specifikt avsedda för hundar (Lunds kommun 2025a).

I takt med att städer förtätas och att antalet grönområden minskar, blir det allt viktigare att det skapas ytor som är välplanerade för hunden så att de kan få den fysiska och mentala stimulans som de behöver. I en del städer förekommer det dessvärre hundrastgårdar som inte alltid tillgodoser vare sig hundens eller hundägarens behov.

Hundar har länge funnits i människans liv och har setts som människans bästa vän genom tiderna. Hunden har kommit att bli människans äldsta husdjur och har länge levt i samstämmighet med människor. Hunden som djur tillhör gruppen *Canidae*, en rovdjursfamilj, där även varg, räv och schakaler ingår. Hunden har under en lång tid genomgått domesticering och har alltmer kommit att betraktas som ett sällskapsdjur. Idag är den tama hunden ett sällskapsdjur med nedärvda egenskaper från sina förfäder (Swedrup 2003).

Många hundraser har avlats fram för att kunna klara av olika uppgifter, men idag används dessa hundraser främst för sällskap vilket gör att deras naturliga behov och instinkter inte alltid tillgodoses (Vanacore 2025). Människan har en tendens att glömma bort hundens ursprung och de beteenden som historiskt sett varit avgörande för deras välmående. Samtidigt har hundar en positiv inverkan på människors hälsa, vilket i sin tur påverkar samhället positivt i stort genom att människors välmående och livskvalitet ökar (Håkanson u.å.).

Jag har i denna uppsats valt att närmare studera Värpinge hundrastgård i Lund, som idag är en inhägnad stor grönyta där hundar kan springa lösa. Då jag ofta brukar besöka denna hundrastgård med min hund, har jag börjat fundera över om ytan idag är tillräckligt väl utformad för att tillgodose hundars och hundägares behov och hur utformningen av Värpinge hundrastgård skulle kunna förbättras vidare.

1.2 Syfte och frågeställning

1.2.1 Syfte och mål

Syftet med arbetet har varit att belysa och öka medvetenheten kring vikten av att skapa hundrastgårdar som är utformade för att tillgodose både hundars och människors behov på de grönytor som finns tillgängliga i staden. Vidare är syftet att undersöka om Värpinge hundrastgård är tillräckligt väl utformad för att kunna tillfredsställa både hundars och hundägarnas behov av en grönyta. Målet är att identifiera vilka kvaliteter en hundrastgård bör besitta för att hundar ska få utlopp för sina behov samtidigt som det är en attraktiv och stimulerande miljö för hundägare att vistas på. Det slutgiltiga målet har varit att ge förslag på förbättringar i den befintliga miljön i Värpinge hundrastgård.

1.2.2 Frågeställningar

Vilka aspekter är viktiga att tänka på vid utformandet av en hundrastgård för att den ska vara attraktiv och stimulerande för både hund och hundägare?

Hur kan Värpinge hundrastgård omgestaltas för att ta hundars behov av lek- och rörelsevärde i åtanke?

1.3 Avgränsning

Arbetet begränsades till Lund och specifikt Värpinge hundrastgård där fallstudien genomfördes. En avgränsning som gjorts var att ta i beaktande att större justeringar inte är möjliga att göra i Värpinge hundrastgård, som är beläget i ett naturreservat. Naturreservatet har sina egna föreskrifter och regler som måste följas. Det är alltså inte tillåtet att göra justeringar som kan komma att påverka djur- och naturlivet på platsen, som att lägga till belysning.

Arbetet har inte innefattat undersökningar eller besök av andra hundrastgårdar i Lund eller övriga Sverige.

1.4 Material och metod

1.4.1 Litteraturstudie

Denna studie bestod av en litteraturstudie där databaser som Primo, Scopus och Google Scholar har använts. Utöver detta har böcker och vetenskapliga artiklar använts för att understödja den information som samlats in.

Sökord som har använts: Dogs behaviour, dogs parks, outdoor, perception, design, dog, hund.

1.4.2 Platsstudie

Arbetet har bestått av en platsstudie i Värpinge hundrastgård, där det frekvent skett observationer och inventering på plats av ytan för en senare nulägesanalys. De observationer som genomfördes på platsen var en kombination av både strukturerade och ostrukturerade observationer. De strukturerade observationerna utfördes med ett tydligt fokus på specifika aspekter av platsen. De ostrukturerade besöken genomfördes frekvent utan en förutbestämd plan för vad som skulle undersökas. Besöken ägde rum vid olika tidpunkter på dagen, vissa på eftermiddagen och andra på kvällen.

1.4.3 Enkätundersökning

Två digitala enkätundersökningar har utförts. Den ena enkäten var inriktad mot hundrastgårdar i Skåne i allmänhet och den andra var inriktad mot Värpinge hundrastgård i Lund i synnerhet. Innehållet i de båda enkäterna var likvärdiga, förutom att den ena enkäten var inriktad mot det geografiska läget för Värpinge hundrastgård.

Enkäten publicerades i två Facebookgrupper, *Hundvakt – Skåne* och *Hundägare i Skåne*. Därmed var de inkomna svaren mer allmänna och ingen direkt plats kunde kopplas till svaren. Enkäten publicerades den 16 april 2025 och var publicerad i tretton dagar innan svaren analyserades och sammanställdes.

Den andra enkäten, riktad mot Värpinge hundrastgård, publicerades först i en gruppchatt där två svar samlades in. Efter det att enkäten blivit godkänd av administratören för den privata Facebookgruppen *Värpinge rastgård*, publicerades enkäten där. Enkäten publicerades den 22 april 2025 och var öppen för svar i sju dagar innan de inkomna svaren analyserades och sammanställdes.

2 Litteraturstudie

2.1 Människan och utemiljöer

Aktiviteter som sker i offentliga rum kan delas in i tre olika kategorier, som var och en ställer olika krav på den fysiska utemiljö som finns idag. Dessa kategorier kan översättas till *nödvändiga aktiviteter*, *valfria aktiviteter* och *sociala aktiviteter* (Gehl 2010).

Jan Gehl (2010) beskriver hur kvaliteten av en utemiljö påverkar människors beteenden och aktiviteter. Om en utemiljö skulle vara av dålig kvalitet sker endast *nödvändiga aktiviteter* på platsen, såsom att gå till skolan, till jobbet eller som att vänta på bussen. Dessa är aktiviteter som behöver utföras oberoende av vilken tid på året det är. *Valbara aktiviteter* är aktiviteter som sker vid lust eller om ytan bjuder in till det, som att sätta sig ner och vila i en park efter en promenad. En välplanerad utemiljö öppnar för människor att använda ytan mer i form av exempelvis sociala aktiviteter, som bygger på både nödvändiga och valfria aktiviteter. Det *sociala aktiviteterna* beskrivs vara en viktig del för människan, en möjlighet att interagera med andra människor, leka och så vidare. Detta istället för att människor skyndar sig hem och endast snabbt tar sig igenom platsen. Gehl (2010) framhåller vidare, att det är fullt möjligt att planera utemiljöer på ett sätt som befrämjar sociala interaktioner, genom att skapa möjligheter för möten och spontana sammanhang där människor vill vistas. Gröna livsmiljöer är en

förutsättning för ekosystemtjänster och klimatanpassning i våra städer, som blir allt varmare. Våra gröna utemiljöer har många hälsobefrämjande effekter och fördelar. Att vistas ute och uppleva gröna områden stimulerar den fysiska aktiviteten och erbjuder dessutom rekreation. Det gör att exempelvis blodtrycket och halten kortisol i blodet sjunker och att pulsen går ned. Det har även en stor betydelse för sociala interaktioner mellan människor (Boverket 2022). Studier har även visat att gröna utemiljöer för med sig positiva effekter genom att reducera den psykiska ohälsa som har blivit ett allt större samhällsproblem idag (Folkhälsomyndigheten 2024). Resultatet från en annan studie tyder på att planeringen av stadslandskap kan påverka stadsbornas hälsa (Grahm & Stigsdotter 2003). Detta understryker vikten av att interagera fler grönområden i våra stadsmiljöer (Boverket 2019).

Boverket (2019) beskriver att närheten och tillgången till grönområden påverkar hur ytan brukas. Gröna utemiljöer måste vara nåbara och tillgängliga för alla. Boverket (2022) nämner att det är viktigt att planera för gröna utemiljöer nära människor. Ju högre kvalitet som det är på vegetationen på en plats, desto mer ökar sannolikheten för att man väljer att besöka ytan. Det har visat sig att gröna utemiljöer behöver finnas inom ett avstånd av 300 meter från hemmet för att miljöerna regelbundet ska brukas. En annan studie visade att bristen på gröna utemiljöer i bostadsområden inte brukar kompenseras med fler besök i offentliga parker exempelvis, och därför spelar avståndet till grönområden roll (Grahm & Stigsdotter 2003).

2.2 Hunden och människan

Hunden är ett socialt djur som trivs bäst i sällskap med andra hundar och människor (Söderström 2017). Almquist (2024) menar att hunden idag är starkt knuten till människan och många forskare menar att hundens naturliga miljö är där det finns minst en människa då hunden efter domesticeringen blivit mer eller mindre helt beroende av människan (Miklósi 2018). En del av hundens sociala liv beskrivs vara förhållandet mellan hunden och hundens familjemedlemmar (Hallgren 2010). Människans närvaro i hundens liv har påverkats så pass mycket att det idag inte anses gå att studera en hunds beteenden utan att en människa närvarar (Almquist 2024). Almquist (2024) menar att hundar utvecklar en anknytning till sina ägare på samma sätt som barn knyter an till sina föräldrar. Anknytningen som de skapar mellan varandra är en grundförutsättning för att främja hundens välbefinnande. Relationen mellan hunden och hundens ägare är alltså betydelsefull. Hunden behöver människan för att få sina basala behov tillgodosedda (Söderström 2017).

Det beskrivs att valpen aktivt behöver ha människor nära under sin uppväxt i en trygg miljö för att valpen sedan ska bli stabil och harmonisk som vuxen hund.

Forskning visar att valpar som inte har haft någon kontakt med människor innan fjorton veckors ålder kan komma att utveckla ett problematiskt förhållande till människor senare i livet. Det är därför viktigt att valpar tidigt får socialisera sig med människor och olika omgivningar. Söderström (2017) skildrar vidare att det är genom tidig socialisering av valpen som hunden får lära sig att inte bli omotiverat rädd eller aggressiv mot nya okända situationer. Forskning visar de positiva effekter som människan får av att ha hund. Det visade sig att hundägare har en tendens att vara mer fysiskt aktiva på en regelbunden basis när de har en hund (Miklósi 2018).

Hundägare och hund blir båda lugna av varandras sällskap. Genom att ha hund främjas social interaktion mellan andra hundägare (Miklósi 2018). När hundar lever med människan förändrar det hur hunden väljer att fördela sina behov, och *tidsbudget* är ett begrepp som används för att beskriva detta. Hundar väljer att anpassa sina vanor till de människor som de bor tillsammans med (Almquist 2024). Att hundar är sociala och lever i familjer är ett specifikt särdrag som hunddjur har ärvt från sina vilda släktingar. Det finns dessutom regler för social interaktion som hundar behöver lära sig för att bo tillsammans med människor (Miklósi 2018).

Almquist (2024) menar, att det är mer socialt berikande för hundar att umgås med en individ som den känt länge än att möta en massa främmande hundar kontinuerligt i en hundrastgård. Å andra sidan beskriver Karlsson & Stawreberg (2011), att en viktig färdighet för hundar är att lära sig är att kommunicera och tyda andra hundars signaler, vilket en hund kan lära sig genom att besöka en hundrastgård till exempel. Detta är även något som hunden fortsätter att utveckla under hela livet genom att få träffa andra hundar även i vuxen ålder.

2.3 Barn och husdjur

En stor del av hundars utveckling sker genom positiv förstärkning, precis som det gör för barn (Söderström 2017). Det finns flera fördelar för såväl vuxna människor som för barn med att äga ett husdjur. Barn förväntas däremot inte, att själva ta hand om ett husdjur. Hundar måste lära sig att umgås med barn på samma sätt som vuxna människor och barn måste lära sig att umgås med hundar och respektera varandras gränser och behov för att minimera antalet olyckor (Kennelklubben u.å.). Kirsten Wolf (2011) beskriver att barn och hundar fungerar bra tillsammans och gillar att vara i varandras sällskap så länge de lär sig att respektera varandra och sätta tydliga regler, för att de ska kunna känna sig trygga med varandra och ha roligt tillsammans. Annars kan det förekomma missförstånd mellan barnet och hunden (Swanstein 2001).

Både barn och hundar uppskattar lek i form av bollar, att plaska i vatten och med

ibland hög energi, och på samma sätt tycker både barn och hundar om att vila och kan då uppskatta att ha en vän som sällskap (Trautner 2017). Husdjur erbjuder villkorslös kärlek och stöd när ett barn är ledset eller upprört, vilket i sin tur lär barnet att ha tillit till sitt husdjur. Detta kan lära barnet att bygga förtroende i andra relationer senare i livet. Medkänsla är en annan egenskap som utvecklas genom att ha ett husdjur, och om ett barn skulle ta hand om ett husdjur lär det sig att vara snällt mot hunden genom att sköta om djurets grundläggande behov (Ibid.).

Solveig Thörnblom (2008) beskriver i boken *Hund i stan* att det blir extra viktigt för stadshunden att kunna umgås med barn. I och med den ökande urbaniseringen och att allt fler människor bor inne i staden, blir det svårare att undvika möten mellan barn och hundar. Det är därför viktigt att hundar lär sig att hantera dessa möten på ett naturligt sätt, eftersom det kommer att uppstå olika situationer där hundar kommer att möta barn. Efter egna erfarenheter beskriver Thörnblom (2008) att barn och hundar ofta trivs bra tillsammans.

Lek är något som får oss att känna samhörighet med de andra som deltar i leken. Detta är något som även gäller för människor. Lek stärker sammanhållningen mellan ägare och hund (Wilsson 2023).

2.4 Hundparker i staden

Idag har flera länder och städer strikta regler för var hundar får och inte får vistas i det offentliga rummet. Hundparker, eller *dog parks* på engelska, definieras som ett designat område där hundar har en chans att vara lösa. De flesta hundparker byggs inom större urbana parker eller som fristående hundparker. En hundpark är även en plats där både hundar och människor kan socialisera och motionera med varandra (Chen et al. 2022). Chen et al. (2022) beskriver vidare att hundparker skapar ett separat område för dem som inte uppskattar hundar. Forskare hävdar att de hundparker som är en del av den urbana miljön, tenderar att förstärka de positiva effekterna av hundäggande. Det finns studier som har visat att närliggande hundparker kan uppmuntra till fysisk aktivitet, vilket i sin tur har en positiv inverkan på såväl hundars som hundägares fysiska aktivitet (ibid.).

2.5 Hundar i staden

Hundar förekommer allt oftare i våra städer. Enligt Thörnblom (2008) mår inte hundar dåligt av att leva och bo i en stadsmiljö. Människan lever i en variationsrik miljö som kräver att deras hundar lär sig att fungera i de olika miljöerna (Hallgren 2010). Hundar är däggdjur som är naturligt anpassade till att röra sig långa sträckor varje dag. Thörnblom (2008) menar att en fördel som hundar i städer har är att ägarna ofta ser till så att hunden får ordentliga promenader med bra stimulans.

Anders Hallgren (2010) beskriver att olika miljöer ställer olika krav på hunden. Den miljö som är vanligast för hunden är hemmamiljön, där hunden har sin familj och en trygg plats att vila på. En av de miljöer som ställer höga krav på hunden är stadsmiljön där det förekommer tät trafik, andra hundar, och nya intryck i form av olika dofter och ljud som kan påverka hunden. Parker är en annan miljö som ställer höga krav på hunden och är en plats där det kan finnas många människor och andra hundar, och är en yta där hunden inte får gå lös.

Hundrastgårdar är ett avgränsat område där hundägare har möjlighet att ha sina hundar lösa. Thörnblom (2008) anser att hundrastgårdar är ett område där hundar kan leka och interagera med andra hundar. Hundrastgårdar förekommer i flera städer och tätorter runtom i Sverige. Dock finns det flera hundrastgårdar som idag är så små till ytan att det kan resultera i osämja mellan hundarna om de som befinner sig på platsen inte accepterar varandra eller om det skulle uppstå rivalitet om ytan. Det gäller alltså att hundarna måste acceptera varandra om de ska befinna sig på samma yta. Vid besök och vistelser av hundrastgårdar är det viktigt att tänka på det strikta hundägaransvaret. Det vill säga, om det skulle uppstå en konflikt mellan hundarna är det hundägaren som blir ersättningsskyldig (ibid.).

2.6 Hundens ursprung

Hunden är den djurart som har levt längst tillsammans med människan och är vårt äldsta kulturarv menar Wilsson (2023).

Att hunden är *människans bästa vän* är ett talesätt som har funnits genom tiderna (Wolf 2011). Hunden förekommer idag i de mest urbana miljöerna som en följeslagare till människan (Naturhistoriska riksmuseet 2025).

Den tama hunden härstammar från vargen och var det första djur som människan domesticerade. Hunden, *Canis lupus familiaris*, anses idag vara en underart till vargen (ibid.).

Domesticeringen är den process som förklarar hur vilda djur har anpassat sig till människan och blivit en del av vårt samhälle (Ellegren 2006). En process som har skett över många generationer menar Almquist (2024). Människans historia har utvecklats och samhället har förändrats från att ha varit ett jägarsamhälle till att bli ett jordbrukarsamhälle. Under denna period förändrades människors sätt att leva på, vilket även påverkade djuren (Ellegren 2006). Hunden härstammar alltså från vargen, och med detta menar Almquist (2024) att vargen i sig inte är en mall för hur hunden beter sig idag. Domesticeringen som process handlar inte om att människan givit hunden en massa nya egenskaper, utan den handlar om att de egenskaper som redan fanns där, har förstärkts och anpassats av människan genom avel av utvalda individer (Almquist 2024).

Figur 1. Pixaby (2025) En vild varg.

2.7 Hundens naturliga beteenden

Etogram är en lista över beteenden ett djur visar upp. Beteenden som att sitta, springa, nosa eller leka exempelvis. Emma Almquist (2024) beskriver i boken *Berika din hunds liv* att forskare i Indien har arbetat med att försöka kartlägga hur frilevande hundar beter sig, deras etogram. Nedan är ett urval av de beteenden som kan beskrivas i ett etogram för hundar:

Inaktiva beteenden:

- Sova, vila, sitta, ligga ner

Aktiva beteenden:

- Olika positioner: Krypa, rulla runt
- Rörelser: Gå, springa, hoppa, gå runt
- Självvård: Räcka ut tungan, tvätta sig, nysa, gäspa, gräva
- Mat och födosök: Äta, dricka vatten, bära mat
- Ljud: Skälla, yla, morra, pipa, gny
- Övriga beteenden: Vifta på svansen, se sig omkring, klösa i marken

Lekrelaterade beteenden:

- Leka, leka med föremål, leka med en annan hund, lekbita

Parningsrelaterade beteenden:

- Springa tillsammans, uppvakta och så vidare

Aggressiva interaktioner:

- Vara aggressiv mot en närmande hund, slåss, krypa ihop

Affiliativa interaktioner/vänskapliga interaktioner:

- Visa lekbugning, undersöka en annan hund

Föräldrabeteende:

- Valpa, rengöra valpar, kura runt valpar

Andra interaktioner:

- Jaga andra hundar, jaga annat djur, närma sig andra djur

Hundar har sina medfödda beteenden också sociala beteenden som de utför tillsammans med oss människor. Beteenden som att leka med oss och att söka vår uppmärksamhet. Det finns även de beteenden som är inlärd av människan. Detta visar hundens benägenhet att anpassa sig till olika miljöer och situationer. Frågan är om hunden har behov av att utföra ”alla behov” för att kunna må bra. En fråga som kräver mer forskning, och därför kan ett entydigt svar på den frågan inte ges. Det finns däremot ett beteendebehov hos hunden som hunden har en stark inre drivkraft av att behöva utföra. Efter det att behovet är utfört blir drivkraften mindre och hunden tillfredsställd (Almquist 2024). Det går att använda sig av en behovspyramid, som är ett verktyg som det kan vara värdefullt att använda sig av för att ta reda på, vilka behov en hund kan ha (ibid.).

Pyramiden börjar med att beskriva det mest grundläggande, det vill säga hundens fysiologiska behov som att äta och dricka. Den andra delen som beskrivs är trygghet, tryggheten av att leva i en säker miljö och av att känna trygghet till sin miljö. Den tredje delen beskriver hundens sociala behov, vilket kan innefatta interaktioner mellan människor och andra hundar. Den fjärde delen av pyramiden beskriver hundens rörelsebehov (ibid.). Den översta delen av pyramiden beskriver

hundens kognitiva behov, det vill säga att hunden får möjlighet att utveckla sina kognitiva förmågor såsom minne, att komma ihåg platser och människor, och inläring av nya kommandon. Kommunikation är också en kognitiv förmåga som hundar har behov av att utveckla, för att kunna förstå andra hundar och oss människor men även för att kunna kommunicera tillbaka med oss människor och andra hundar.

Figur 2. Bearbetning förhand av Cecilia Olsson Sjögren (2025). Visar behovspyramiden för hundar. *Berika din hunds liv* (Almquist 2024, s.51) återgiven med tillåtelse från förlaget.

2.8 Hundraser

De hundraser som idag finns registrerade hos Svenska Kennelklubben har delats in i olika grupper utifrån deras ursprung och huvudsakliga användningsområden (Kennelklubben u.å.). Genom att studera vad olika hundraser behöver blir det enklare att förstå vad hunden behöver för stimulering och vilken typ av berikning man vidare kan använda sig av (Almquist 2024).

Boskapshundar vaktande	Polarhundar	Vinthundar	Larmande hundar	Gryt- och gårdshundar
Exempel: <i>Berner sennen</i> <i>Dobermann</i> <i>Mastiff</i>	Exempel: <i>Alaskan malamute</i> <i>Sibirian husky</i> <i>Samojed</i>	Exempel: <i>Borzoï</i> <i>Saluki</i> <i>Greyhound</i>	Exempel: <i>Mops</i> <i>Bolognese</i> <i>Lhasa apso</i>	Exempel: <i>Borderterrier</i> <i>Jack russell terrier</i> <i>Dansk-svensk gårdshund</i>
Egenskaper: Vakt av boskap, främlingar. Gillar att ha överblick över omgivningen.	Egenskaper: Levt i flock historiskt, naturliga löpare, draghund	Egenskaper: Självständig hetsjakt. Förlitar sig främst på synen.	Egenskaper: Larma när det förekommer något nytt i deras miljö. Spana och ha koll.	Egenskaper: Envisa, stort undersökningsbehov, historiskt använts för jakt.

Figur 3. Tabell över hundraser och deras egenskaper (2025).

Kamphundar	Vallhundar	Fågelhundar	Drivande och sökande hundar
Exempel: <i>American pit bull terrier</i> <i>American staffordshire terrier</i> <i>Tosa</i>	Exempel: <i>Bordercollie</i> <i>Kelpie</i> <i>Pumi</i>	Exempel: <i>Cockerspaniel</i> <i>Pointer</i> <i>Golden retriever</i>	Exempel: <i>Drever</i> <i>Strövare</i> <i>Tax</i>
Egenskaper: Tidigare använts till hetsning av större vilt. Starka, modiga, uthålliga, gillar att slita och dra.	Egenskaper: Vallbeteenden, gillar att ha kontroll.	Egenskaper: Samarbeta med jägaren, söka stora områden, sök och spår.	Egenskaper: Starkt intresse för dofter, driva djur över krävande terräng.

Figur 4. Tabell över hundraser och deras egenskaper fortsättning (2025).

2.9 Hundens behov – psykologiska och fysiologiska

Hunden som husdjur kan ha flera olika roller. I hushållen kan hunden till exempel fungera som ett sällskapsdjur och som vakthund. De olika roller hundar kan ha är något som kan överlappa. Det är med hjälp av avel som olika önskade utseenden, egenskaper och beteenden har tagits fram. Rörelsemönstret hos olika hundar skiljer sig åt och varierar beroende på hundens individuella behov, såsom ålder, kön och så vidare (Berg et al. 2020). Hundar har ett stort behov av att få röra på sig. För lite rörelse och mental stimulering har ofta visat sig leda till att hunden blir understimulerad vilket i sin tur kan resultera i olika problembeteenden (Hallgren 2010). En hund kan även bli överstimulerad av för mycket vilda jakt- och kampekar, om detta sker alltför ofta. Det är därför individuellt hur mycket eller lite stimulering en hund behöver. Forskning har även visat att hundar som inte är understimulerade är enklare att träna (ibid.).

När en hund blir mentalt stimulerad förbrukar den en stor mängd psykisk energi, vilket gör att den blir avsevärt tröttare. Den mentala stimuleringen bidrar till att hunden känner sig mentalt utmattad, precis som fysisk aktivitet kan göra den fysiskt trött. Hundar behöver en lagom mängd och blandning av fysisk aktivitet och mental motion. Mentalt arbete och olika mentala upplevelser är det som är mest effektivt för att trötta ut hunden (Hallgren 2010).

Fysisk aktivitet är även något som är ett evolutionärt och naturligt beteende hos hunden. Det är en förutsättning för att hundens fysik ska kunna fortsätta att utvecklas och bibehållas (Berg et al. 2020). Alla hundar är skapta för att röra på sig (Wilsson 2023).

Hundar som djur är alltså evolutionärt byggda och anpassade för att röra sig över stora områden. Vid skador och sjukdom är fysisk aktivitet en viktig förutsättning för läkning (Berg et al. 2020). Vidare beskrivs det att orienteringsförmågan och balans är något som kan utvecklas med hjälp av fysisk aktivitet. Det har visat sig att otillräcklig fysisk aktivitet är en av nyckelorsakerna till övervikt hos hundar. Något som även visade sig i en studie var sambandet mellan människans rörelsemönster och hundens. Sambandet mellan hundägarens aktivitetsnivå och hundens visade att om hundägaren hade en minskad fysisk aktivitet så blev resultatet en lägre aktivitetsnivå även hos hunden (ibid.).

Idag finns det flera studier som visar att om hunden får utlopp för sina behov fysiskt upplever hunden inte enbart fysiskt välmående utan även i flera fall minskad stress och ökat psykiskt välmående. Hunden kan få uppleva sociala interaktioner och möjlighet till stimulerande kontakter med sin omgivning, andra människor och andra hundar vid fysisk aktivitet. Detta har visat sig ha en positiv inverkan på hundens livskvalitet och bidrar dessutom i sin tur till ett lugnare beteende hos hunden (Berg et al. 2020). Haug (2008) menar att när hundar befinner sig i stimulansfattiga miljöer resulterar detta i att hundarna utvecklar oönskade beteenden. En aktiv hund är inte bara duktig i sitt arbete utan är även lyckligare och mer lyhörd som resultat av fysisk och mental stimulering (Swanstein 2001).

Anders Hallgren (2010) jämför med hur vargflockar fungerar för att ge exempel på hur hundar mentalt skulle kunna stimuleras:

- 1) *Nosarbete* – Möjligheten att söka efter personer, leta efter saker och att spåra.
- 2) *Inläring* – Fokusera och ta in ny information för att förstå nya saker.
- 3) *Problemlösning* – Att lösa olika typer av problem.
- 4) *Balans* – Att få röra sig i svår terräng, klättra på saker, balansera etc.

2.10 Hundens behov av social kontakt

Hundar är ett socialt djur, något som delvis kan ses i deras ursprung från vargen.

Hunden är precis som människan ett flocklevande djur och har ett starkt behov av att vara i grupp och känna tillhörighet (Hallgren 2010). Både hundar och vargar har en nedärvd benägenhet för att bilda flockar. Dessutom är artidentifiering något som både vargen och hunden genomgår.

När valpen är liten genomgår den artidentifiering, och det är en känslig period när hunden genomgår inläring av vilken art som hunden faktiskt tillhör, annars kan en felidentifiering ske. Detta är när hunden inte är med sina artfränder, utan endast är med annan art, och själv börjar tro att den tillhör den främmande arten istället.

Figur 5. Mötet mellan två hundar (2024).

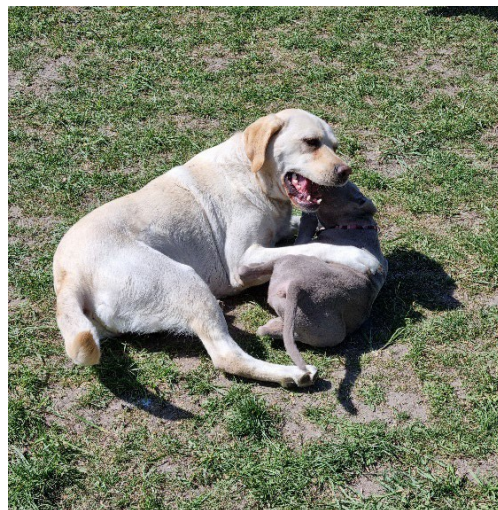
Det är därför viktigt att valpar får socialisera sig med artfränder redan under valpstadiet (Christiansen 2009). Under denna socialiseringsperiod, som hunden genomgår, är det även viktigt för hunden att få mänsklig kontakt. Utesluts detta

kan det resultera i att hunden får en grund till att senare bli skygg eller tillbakadragen i förhållande till människor (ibid). Det är däremot svårt att fastställa ett generellt behov av social kontakt hos hundar och sällskapshundar, eftersom det enast finns ett begränsat antal studier som nämner det behovet och att detta är något som varierar individuellt (Berg et al. 2020).

Carrier et al. (2013) nämner att studier av hundar i hundparker har visat att de individer som besökte hundparker ofta hade ett lägre kortisolpåslag jämfört med dem som sällan vistades där (Carrier et al. 2013, Berg et al. 2020).

2.11 Hundens lek

Ádám Miklósi (2018) nämner leken som *en komplex interaktion* mellan artfränder. Lekbeteenden hos hundar består av rörelser och handlingar som härstammar från andra beteendemönster, exempelvis rovdjursbeteenden, något som idag dock är förändrade och som kan kombineras på olika sätt i leken mellan hundar.

Figur 6. Två hundar som leker med varandra (2025).

Lek är en viktig aktivitet för hundar i alla åldrar. Leken ger upphov till fysisk aktivitet, som i sin tur innebär träning av hundens muskler, senor och ligament. Leken påverkar även hundens egen självbild och sociala begåvning (Wilsson 2023).

Hundar av alla olika åldrar leker, och leken kan bestå av många olika former. Social lek för uppväxande hundar är något som har en positiv inverkan på valpen. Exempelvis hjälper social lek valpens motorik, det vill säga rörelseförmåga, förbättrar konditionen och lär valpen sociala färdigheter, som till exempel att umgås med andra hundar (ibid.).

I boken *Hur tänker din hund?* skriver Bo Söderström (2017), att forskaren John Bradshaw med kollegor har publicerat en översiktsartikel i tidskriften *Behavioural Processes*, som beskriver att det finns tre olika sorters lek:

- 1) Hundar som sysselsätter sig själva med olika föremål.
- 2) Hundar som umgås och leker med sina artfränder.
- 3) Hundar som engagerar sig och leker tillsammans med människor.

Leken mellan hund och hundägare är det som ger flest långsiktiga fördelar. Studier visar att bandet mellan hund och hundägare stärks samtidigt som nivåerna av stresshormonet kortisol sjunker hos både hund och hundägare. Oxytocin och endorfiner frigörs även vid lek vilket får oss att må bra. Att engagera sig i lek med sin hund befrämjar lydnad och stärker den ömsesidiga relationen mellan hund och hundägare. John Bradshaw med kollegor förtydligar även att hundar som känner varandra bra, har gemensamt satt upp spelregler som de följer vid lek. Lek som sker mellan hund och hundägare brukar ofta ske med ömsesidighet och balans mellan varandra. Föremål är även något som i allmänhet förlänger leken. Det har framkommit att hundar främst ägnar sig åt lek när de är tillsammans med andra hundar i sociala sammanhang. Söderström (2017) beskriver vidare att den roligaste ensamleken för hunden sker med föremål som liknar bytesdjur.

Miklósi (2018) beskriver att en av huvudfunktionerna till lek kan vara att hålla ihop gruppens sociala sammanhållning. Hundars leksignaler kan vara mycket varierande och ha många olika funktioner och visar tydligt på skillnaden mellan lek och allvar samtidigt som de hjälper lekkamraten att kunna koordinera sitt beteende. Hundar visar ett självhämmande beteende gentemot varandra när de leker, och vid lekslagsmål så agerar hunden inte på samma sätt som den hade gjort vid ett riktigt slagsmål. De biter exempelvis inte lika hårt som det hade gjort i ett skarpt läge, och detta för att kunna fortsätta den sociala leken med varandra. I litteraturen beskrivs det även att detta beteende är något som hunden använder när den leker med små barn (Miklósi 2018). Däremot bör leken ske när hundarna känner sig trygga i den miljö som de befinner sig i och med den som de ska leka med. Leken skall alltså ske frivilligt och inte pressas fram. Det visade sig även att vuxna hundar väljer att ägna mer tid åt utforskande eller vakt medan valpar lägger ner mer energi på lek och inläring (Almquist 2024).

2.12 Aktivering och berikning av hunden

Att berika hundens liv är viktigt. Berikning handlar om att låta hunden få möjlighet att leva ut sina naturliga beteenden och på så sätt förbättra hundens livskvalitet genom att erbjuda olika typer av aktiviteter som stimulerar hunden fysiskt och psykiskt. Almquist (2024) beskriver att det finns fyra kriterier för berikning, som man kan utgå ifrån. Berikning bör ge hunden mer kontroll i sin miljö, ge hunden fler val kring vad den ska göra och bör bidra till att hunden uppvisar fler naturliga beteenden och bör dessutom stärka hundens förmåga att hantera olika utmaningar. En typ av berikning kan vara att låta hunden få träffa andra hundar.

Berikning är ett begrepp som kan vara svårt att definiera, men kan beskrivas som ett sätt att mer än bara tillgodose hundens basala behov. Syftet med berikning är att skapa en god välfärd för hunden. *Välfärd* är ett begrepp som Almquist (2024)

definierar som att hunden ska ges möjlighet att må bra både psykiskt och fysiskt.

Om hunden skulle känna att den inte har möjlighet att påverka sin tillvaro genom att skapa en känsla av kontroll, kan det resultera i att hunden utvecklar destruktiva beteenden (Almquist 2024).

Hundar tycker om att arbeta med både hjärnan och kroppen. Genom variation i vardagen kan vi aktivera hunden på flera olika sätt och på så sätt berika hunden. Karlsson & Stawreberg (2021) menar att aktivering av hunden inte behöver vara något komplicerat att åstadkomma. Olika typer av aktivering är något som går att åstadkomma under den dagliga promenaden, och kan vara något enstaka litet som gör att hunden utmanas både fysiskt och psykiskt under promenaden, som till exempel genom att placera ut olika doftspår i form av godis, som hunden kan följa, ger detta hunden möjlighet att utmana sitt doftsinne på ett enkelt sätt och som kan stimulera hunden.

2.13 Hundens sinnen

Görel och Ivan Swedrup beskriver i boken *Allt om hunden*, om att en alltför stor tilltro till hundens förnuft och förstånd kan resultera i att människan tillskriver hunden mänskliga egenskaper som hunden inte besitter. Det vill säga att hunden bör betraktas som en hund och inget annat. Hundens *luktsinne* är det sinne som är bäst utvecklat hos hunden (Swedrup 2003). En del teorier menar att hundens utvecklade luktsinne kan vara anledningen till att hunden senare domesticerades (Miklósi 2018).

Människor och hunden ser och upplever sin omgivning på olika sätt. Människan använder och förlitar sig på synen för att förstå sin omvärld medan hunden förlitar sig på sitt luktsinne. Bo Söderström (2017) redogör däremot för att sällskapshundar inte helt förlitar sig på sitt luktsinne. Collins (2018) beskriver en grupp inom hundraserna som främst inte använder sig av luktsinnet för att uppleva omvärlden. Vinthundar är den grupp som är avlade för att använda sig av synen för att jaga och som förlitar sig på synsinnet och inte på luktsinnet.

Hörseln är ett annat sinne som är bättre utvecklat hos hunden än hos människan. Hunden uppfattar ljud betydligt bättre än människan och kan enklare lokalisera ljudkällan på längre avstånd. Det finns studier som visar att hundar hör ljud fyra gånger bättre än vad människan kan göra. Hundars välutvecklade hörsel tros komma från den tid då hunden var ett rovdjur och är ett nedärvt beteende som fortfarande finns kvar hos dagens hund. Swedrup (2003) beskriver vidare att hunden har ett annat typ av *seende* än vad människan har. Hundar har en annan typ av färgseende, och det är mindre utvecklat. Människan har tre grundfärger som ögonen kan uppfatta, ett trikromatiskt färgseende som innebär att människan

kan se hela färgspektrumet (Collins 2018) medan hunden endast kan se två, det vill säga att hunden har ett dikromatiskt färgseende (Swedrup 2003). Hundar har alltså svårare att skilja på färger än vad människan har (Collins 2018). Hundar uppfattar däremot rörelser och ser bättre i mörker än vad människan gör (Almquist 2024).

Figur 7. Visar hunden och människans färgskala. Hunden: historia, biologi och beteende (Miklósi, 2018, s.55) återgiven med tillåtelse från förlaget.

2.14 Sammanfattning av litteraturstudie

Våra gröna utemiljöer är viktiga av flera anledningar så som biologisk mångfald, rekreation och hälsa. Med klimatförändringarna gäller det att våra städer är rätt anpassade. Det blir därför allt viktigare att människan planerar för fler gröna utemiljöer i våra städer som blir allt tätare (Boverket 2022). Idag finns det regler gällande hundars närvaro på offentliga platser. Det är inte alla som uppskattar en lös hund i sin närhet. Därför är hundrastgården en plats som specifikt planerats för att hundägare ska få ha sina hundar lösa där (Miklósi 2018). Där får hunden och hundens ägare möjlighet att interagera med andra hundägare och lösa hundar (Thörnblom 2008), och det är något som hundar uppskattar då de i grunden är ett flockdjur som trivs bra i grupp med andra hundar (Miklósi 2018).

Våra utemiljöer ställer krav på vilka aktiviteter som kan utföras på en plats, och därför spelar utformningen av en hundrastgård roll för att den ska vara mer attraktiv och brukas ofta (Gehl 2010). Inför gestaltungsförslaget har det varit viktigt att förstå vad en hund besitter för olika egenskaper och behov för att sedan kunna ge förslag på möjliga aspekter som kan förbättra hundrastgården idag.

Idag finns det forskning som tydligt visar på hur hundars beteenden och behov påverkas positivt när dessa tillgodoses. Precis som människan har sina egna behov och preferenser i sitt liv, har hunden det också. I och med hundens

grundläggande behov och de egenskaper som finns med historiskt är det viktigt att få låta hunden vara just hund och utföra beteenden och behov så som exempelvis att jaga, leka och vila. Hundar är naturliga löpare och är gjorda för att röra sig över stora ytor (Almquist 2024). Med Värpinge hundrastgård som idag är en stor öppen yta, får hundar möjlighet att springa lösa på en plats där hundar får vara okopplade samtidigt som de har möjlighet att interagera med andra hundar och hundägare.

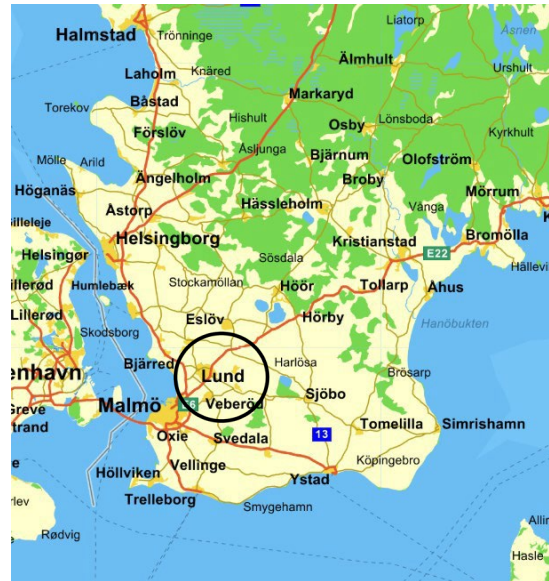
Hunden får en stark anknytning till sin ägare, vilket visar hur viktig relationen mellan hund och hundägare är. Därför måste hundrastgårdar vara välutformade även för hundägaren för att hundrastgården ska kunna vara en plats som både hunden och hundägaren känner att de vill besöka gemensamt.

2.15 Värpinge – en del av Lunds kommun

Lund är en gammal kulturhistorisk bygd med en lång historia bakom sig (Lundaguiden 1998). Antalet lundabor var 131 590 år 2024, vilket även har gjort Lund till Sveriges tolfte största kommun (Lunds kommun 2025a).

Växande städer är något som pågår över hela världen och Lund är en av de städer som fortsätter att växa med nya stadsdelar som kommer att fortsätta att utveckla Lund som stad. De nya bebyggelserna kommer innebära flera nya bostadsplatser. Lunds kommun kommer även att arbeta för att utveckla nya naturreservat (Lunds kommun 2025b).

Värpinge är en stadsdel som är belägen i västra Lund. Stora delar av Värpinge byggdes under slutet av 1980-talet och till början av 1990-talet (Kulturportal Lund u.å.).

Figur 8. Eniro [2025-04-21]. Visar vart Lund ligger i Skåne.

Värpinge by har tillhört Lund sedan år 1914.

Via gångvägen från Rinnebäcksravinen kommer man ner till Värpinge by, den äldsta och största byn i Sankt Peters klostres socken. Byns historia är nära förbunden med Värpinge gård (Lundaguiden 1998).

Figur 9. Naturkartan, Lund (2025).

Den markerade cirkeln visar i vilket område Värpinge hundrastgård är beläget i. Värpinge hundrastgård tillhör Höljådalens naturreservat som syns nederst på kartan. I närheten ligger även Rinnebäcksravinen, som markerats med en grön symbol.

2.15.1 Naturreservat

Naturreservat är ett område som Länsstyrelsen eller Kommunen för respektive plats bestämt ska skyddas för att bevara den natur som förekommer där. Naturreservat säkrar tillgången till rekreativa områden samt biologisk mångfald. Sverige har idag omkring 3500 olika naturreservat utspridda i hela landet. Varje naturreservat har sina egna föreskrifter, regler och riktlinjer om vad som är tillåtet att göra i naturreservatet (Naturvårdsverket 2025).

2.15.2 Höjeådalens i Värpinge

Figur 10. Skylt med fakta om naturreservatet (2025).

Figur 11. Höjeådalens naturreservat (2025).

Höjeådalens är ett naturreservat som ligger i Lunds södra gränser och utgörs av en varierande natur med ett flertal olika arter. Inom Höjeådalens som naturreservat förekommer det en del föreskrifter från Lunds kommun som skall följas för att skydda naturen. Detta naturreservat har en storlek på 68 hektar (Länsstyrelsen Skåne u.å.). Dalgången, en blågrön korridor som går mellan Värpinge och Höjebromölla, är ett av Lunds viktigaste rekreationsområden. Idag har området en stor betydelse för den biologiska mångfalden och erbjuder allmänheten ett lärorikt rekreationsområde (Naturkartan 2021).

2.15.3 Rinnebäcksravinen i Värpinge

Figur 12. Skylt med fakta om naturreservatet (2025).

Figur 13. Rinnebäcksravinen (2025).

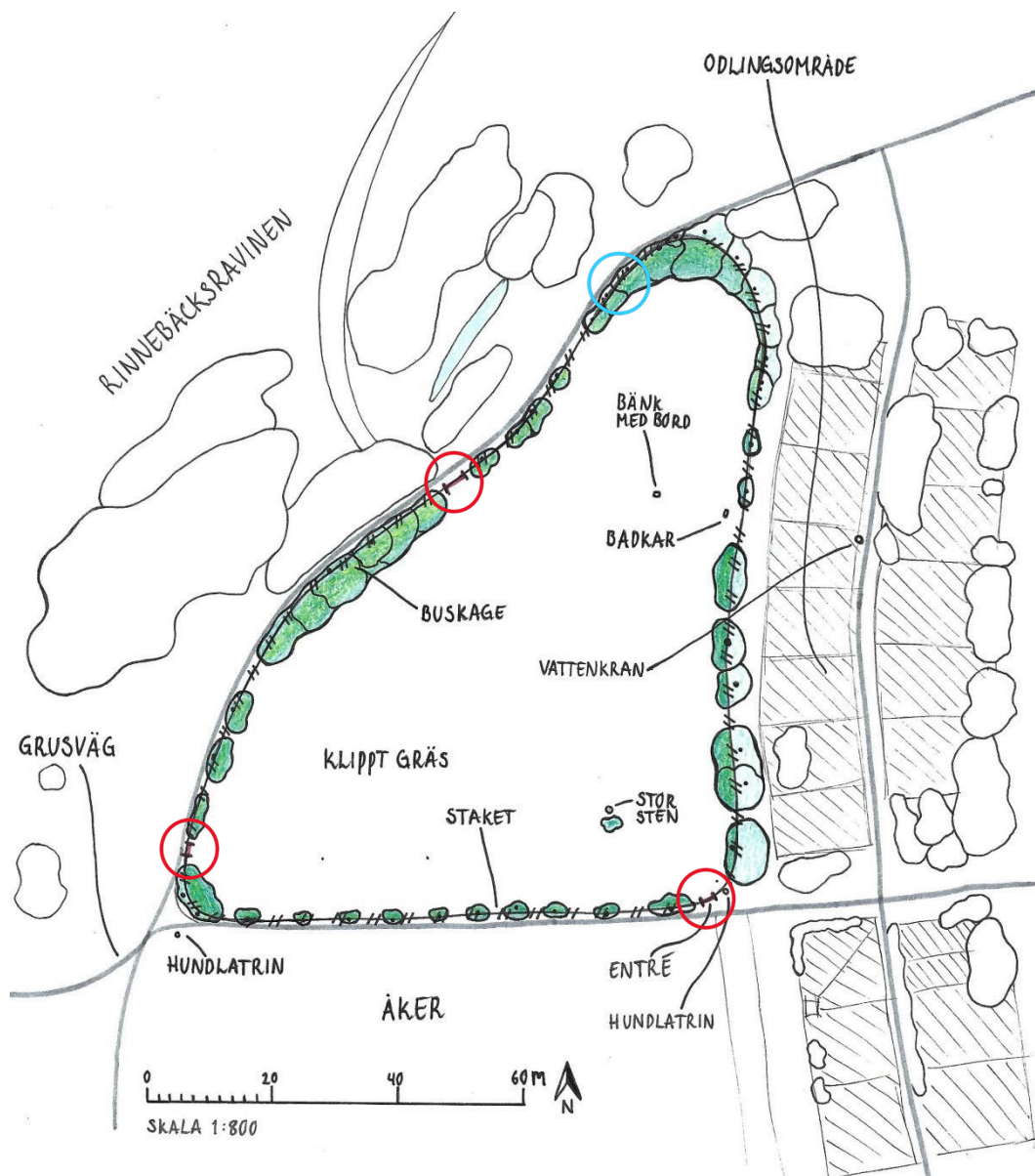
Rinnebäcksravinen i Lund är det andra naturreservat som ligger i anslutning till Värpinge hundrastgård. Rinnebäcksravinen bildades efter inlandsisen. Även denna yta har en rik biologisk mångfald. Platsen har sedan lång tid varit ämnad för bete, vilket har bidragit till den hagmarksflora som finns på platsen idag. Naturreservatet bildades år 2003 och har en storlek på 3 hektar och är tack vare sin rika flora och historia ett intressant utflyktsmål (Länsstyrelsen Skåne u.å.). Det kan tilläggas att betesmarken på platsen är något som fortfarande idag brukas av betesdjur under sommaren.

3 Värpinge

2.16 Värpinge hundrastgård - nulägesanalys

Värpinge hundrastgård är en rastplats belägen i västra Lund, i anslutning till två andra naturreservat, Rinnebäcksravinen och Höjeådalen, som även de ger möjlighet för besökare att få njuta av den omgivande rekreativa naturen.

Idag har hundrastgården en area på 5700 kvadratmeter, efter min uppmätning av den i skala 1:800.

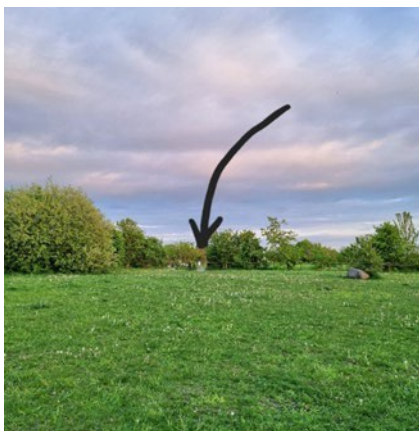
Figur 14. Visar en plan över ytan. Cecilia Olsson Sjögren (2025).

Figur 14 visar en plan över hur hundrastgården ser ut idag. Planen visar de tre entréerna, markerade med röda cirklar. Den blå cirkeln visar en fjärde ingång, som idag är helt igenväxt av vegetation och som inte längre används. Det sitter även ett lås på grinden som hindrar ingången från att brukas. Vid den södra delen av hundrastgården finns det två betongytor markerade med små cirklar, och dessa har inte längre någon funktion på ytan idag, utan har tidigare varit brunnsöppningar. Det finns en till sådan yta vid en annan ingång, till höger på planritningen.

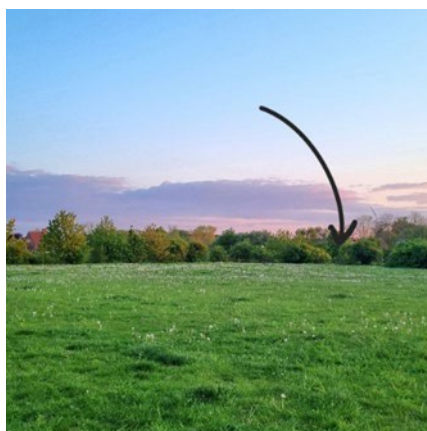
Buskaget består av träd och buskar vilket på planen innebär, att de buskage som är ritade inte endast består av täta buskage utan att de även visar krontäckningen som ger bredden på ritningen. På platsen finns det inte någon vegetation som förhindrar besökare att ta sig ända fram till staketet, för dem som skulle vilja det. Träden varierar i storlek både i stam och bladverk, från flerstammiga mindre träd till större arter som ett äldre körbärsträd, vilket gör att planen visar hur det ser ut generellt på platsen. Olika träd med varierande stamomfång växer på platsen, och exempel på dessa är säl, körsbärsträd och hagtorn. Detta resulterar i att vegetationen uppfattas som väldigt tät med de rosenbuskar som också växer där. Skuggan på platsen idag hamnar endast i utkanterna av hundrastgården då det är där vegetationen finns idag.

Under vintertid får ytan en helt annan karaktär. När inga träd eller buskar blommar får ytan en helt öppen karaktär, med mer översikt över ytan istället för den lite omslutande känsla som kan förekomma när man befinner sig på ytan vid full blomning under varmare årstider.

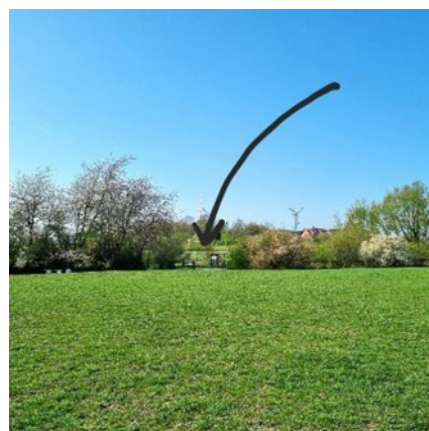
Ytan är i sig en stor inhägnad grönyta med tre ingångar som används aktivt på platsen av såväl hundägare som hundar idag. Nedan visas figurer som visar alla de tre ingångarna sett inifrån hundrastgården.

Figur 15. Södra ingången (2025).

Figur 16. Nedre västra ingången (2025).

Figur 17. Övre västra ingången (2025).

Pilarna i varje figur visar var ingångarna till hundrastgården är belägna. Figur 16 är den ingång som hundägare oftast väljer att använda om de kommer med bil till platsen, om de exempelvis kommer från en närliggande kommun och vill besöka Värpinge hundrastgård. Idag är det en stor öppen gräsyta utan någon större möjlighet till skugga, ett stort öppet rum. Vegetationen med buskage eller mindre träd finns längs hundrastgårdens alla kanter. Där vegetationen består av buskage med solitära träd, som växer på utsidan av staketet, skapas det små rum där en del hundar väljer att gå in för att gräva eller ibland vila, när de behöver skugga.

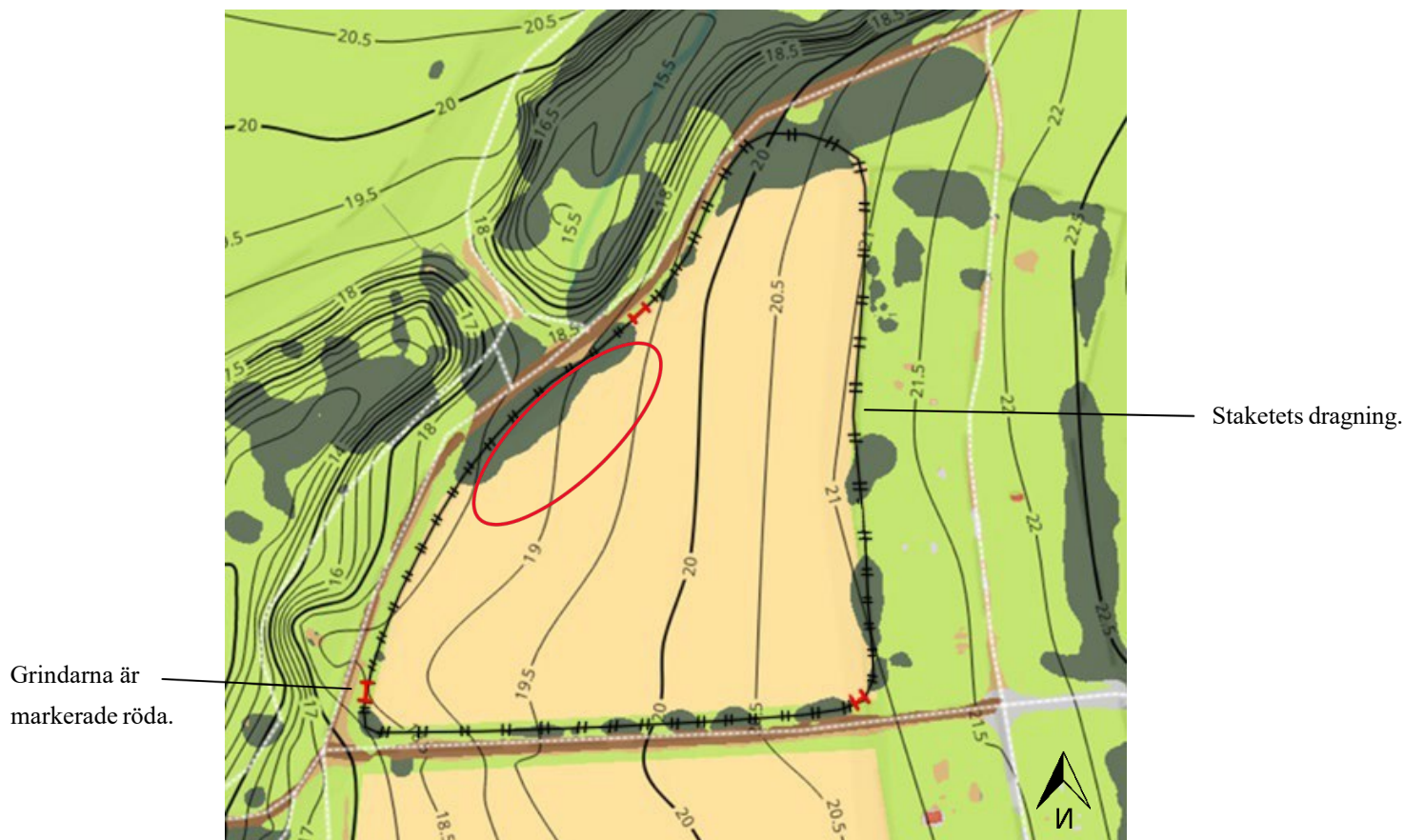

Figur 18. Bild med vy mot söder (2025).

Figur 19. Bild med vy mot norr (2025).

Buskaget skapar som en inramning på platsen, vilket gör att det kan upplevas som en sluten yta som samtidigt upplevs som en stor öppen yta om man befinner sig i centrum av platsen.

Figur 20. Scalgo Live (u.å.) Värpinge hundrastgård [2025-05-14].

Figur 20 visar hur topografin för hundrastgården ser ut, och den lutar svagt mot den västra delen av hundrastgården, men annars är ytan relativt jämn. På platsen idag upplevs lutningen som mest på den västra sidan. Figuren visar att den lutar mot Rinnebäcksravinen som har de lägsta lågpunkterna. Den röda runda markeringen visar vart den lutar. Vid förekomst av skyfall är det ner mot den sluttningen som vatten eventuellt skulle kunna samlas vid. Annars upplevs inte ytan som en plats där stora mängder vatten brukar samlas, eftersom gräset agerar som en permeabel yta, vilket hjälper vattnet att infiltreras.

Figur 21. Bild tagen mot sydväst (2025).

Figur 22. Bild tagen mot norr. Markeringen visar var den största lutningen idag upplevs vara (2025).

Figur 23. Bild tagen mot sydväst (2025). Visar hur ytan ser ut efter att ha blivit klippt.

Figur 22 med röd markering visar även var man upplever den lägsta punkten vara när man befinner sig på platsen. Utöver den lutningen upplevs inte höjdskillnaderna, eftersom lutningarna är så små. Det lutar svagt mot den västra delen av hundrastgården, men annars är ytan relativt jämn.

Inhägnaden av hundrastgården går i samma stil som naturreservatet Rinnebäcksravinen, som ligger intill. Efter egna erfarenheter och observationer av att ha vistats i hundrastgården under en längre tid, så är en iakttagelse att staketet är alldeles för glest och att hundar kan rymma om de upptäcker något intressant utanför staketet.

Figur 24. Ingången i väst (2025).

Figur 25. Staketet idag (2025).

Figur 26. Stenen i hundrastgården (2025).

I Värpinge hundrastgård finns det idag en sten som ger möjlighet för hundar att komma högre upp och få överblick över ytan, om de skulle önska det. Under vinterhalvåret blir markmaterialet väldigt lerigt vilket gör att antalet som besöker hundrastgården på vintern minskar. Det finns någon enstaka belysningsstolpe på

utsidan av hundrastgården, något som dock inte lyser upp ytan under kvällstid och speciellt vintertid när det blir väldigt mörkt, vilket leder till att folk undviker att vistas i hundrastgården då.

Brukarna av hundrastgården försökte göra något åt frågan om belysning och skickade in det som ett Lundaförslag till kommunen i hopp om att få dit mer belysning. Önskemålet om belysning blev avslaget då platsen befinner sig i ett naturreservat med lagar som sätter stopp för belysning och det finns därmed inte en möjlighet att tillföra mer belysning till platsen.

Lunds kommun har tillfört en bänk med ett bord och ett badkar på ytan. Utöver det är det hundägare som gemensamt gått ihop och införskaffat ytterligare vita stolar av plast och små blå pooler som hundarna gillar att nyttja när det blir varmare. Vatten till dessa kommer från de kolonilotter som ligger intill hundrastgården. Då gäller det att koloniägarna går med på att hundrastgården får ha en vattenslang som går igenom deras lott, något som inte alltid har gått. Efter egna observationer på platsen så förekommer det en del gropar på platsen något som inte åtgärdats av kommunen efter att detta har tillfrågats av besökarna på platsen. Däremot är Lunds kommun där och klipper hela gräsmattan under det varmare halvåret. Olika hundägare har även gått ihop och ordnat med extra hundbajspåsar på platsen. Detta för att det finns en del hundägare som väljer att inte plocka upp efter sin hund.

Figur 27. Blå plastpooler på platsen (2024).

Värpinge hundrastgård har idag varierande vegetation i form av en del solitära träd på rad, rosenbuskar som växer fram i buskagen. Den varierande vegetationen skapar en visuell mångfald med olika färger, texturer och strukturer på plats som främst visas som tydligast när det börjar blomma under sommar- och vårhalvåret.

Figur 28. Badkaret med de vita plaststolarna (2025).

Figur 28 visar hur badkaret står placerat vid ett hagtornsträd. De rosenbuskar och hagtornsbuskage som finns på platsen kan vara mindre attraktiva för hundar på grund av dessas törnar och taggar. Däremot finns det fortfarande möjlighet för hundarna att söka lite skugga i den vegetation som finns med mer vegetation på platsen och inte endast i utkanterna av den. Detta hade kunnat bidra till mer skugga och rumsindelning av platsen.

Figur 29. När det är soligt ute är det många som besöker hundrastgården (2025).

Figur 30. Fria ytor bjuder in till lek (2025).

4 Resultat

4.1 Enkätundersökning

Enkätundersökning – hundrastgårdar i Skåne

Vad är den främsta anledningen till att du besöker hundrastgårdar med din hund?

Den första enkäten är riktad mot hundrastgårdar i Skåne i allmänhet. Den första frågan fick 33 svar. Majoriteten av respondenterna svarade att de väljer att besöka hundrastgårdar för att deras hund ska få möjlighet att springa fritt, leka med andra hundar och att lukta i sin egen takt. Nedan är ett urval av svaren som samlades in på fråga ett.

”Låta hunden leka med andra hundar”

”Att hunden ska få springa fritt”

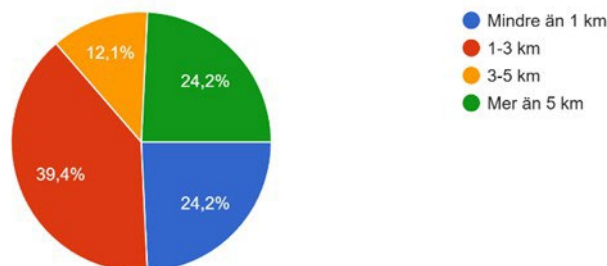
”Dofter för nosen, kanske leka med annan hund.”

”Låta dem springa löst & leka”

”Socialisering”

Hur långt är du villig att åka för att besöka en hundrastgård?

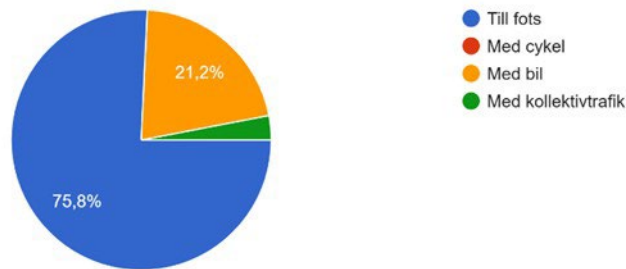
Hur långt är du villig att åka för att besöka en hundrastgård?
33 svar

Figur 31. Visar statistik på hur långt respondenterna är villiga att åka för att besöka en hundrastgård (2025).

Hur tar du dig till en hundrastgård?

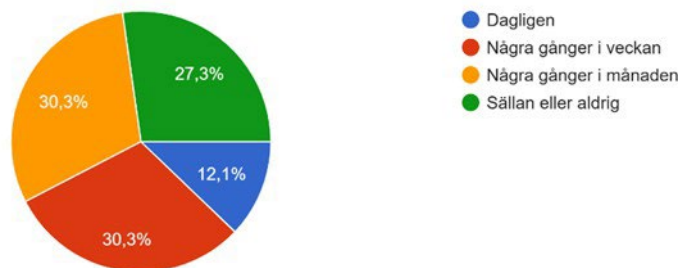
Hur tar du dig till en hundrastgård?
33 svar

Figur 32. Visar statistik på hur respondenterna väljer att ta sig till en hundrastgård (2025).

Hur ofta besöker du hundrastgårdar?

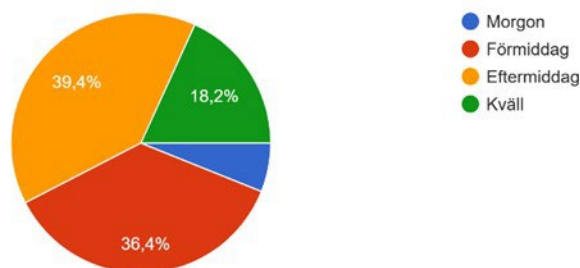
Hur ofta besöker du hundrastgårdar?
33 svar

Figur 33. Visar statistik på hur ofta respondenterna besöker en hundrastgård (2025).

Vilka tider på dagen föredrar du att använda en hundrastgård?

Vilka tider på dagen föredrar du att använda en hundrastgård?
33 svar

Figur 34. Visar statistik på vilka tider på dagen respondenterna föredrar att använda en hundrastgård (2025).

Upplever du att hundrastgårdar idag är tillräckligt väl utformade för att stimulera din hund?

Om ja, varför?

"Jag vet ju inte med alla hundrastgårdar men den jag besöker har agilityhinder stor yta så man ser hunden överallt förutom i den lilla avlagda bäcken, mycket utrymme för den som vill träna med agility hinderna när man är där eller om man vill dra lite lydnads eller nosework så finns det utrymme för det likaså."

"Ibland. Det finns ibland stockar, stenar och andra saker att balanser och träna på och vid. Allt för ofta har det anlagts gräs som mest bara blir geggig lera vid våt väderlek. Sand är bäst."

"Den jag brukar gå till har mycket träd o buskar vilket uppskattas av hunden. Vissa andra rastgårdar är dock extremt tråkiga med endast några stenar typ"

"För att rasta en hund krävs inget speciellt förutom ytan"

"Den vi har är jättestor och bra."

Om nej, varför inte?

"Ofta för lite att göra på dom. Dåligt underlag, ostädade platser!"

"Bara gräsmatta, bänk, inget som stimulerar en hund mer än dofter"

"Finns bara öppen mark, inga utmaningar"

"Ofta för små, dåligt underhållna, tomma eller saker i som kan utgöra fara."

"Finns bara öppen mark, inga utmaningar"

Finns det något du tycker saknas i dagens hundrastgårdar?

"Träd, stenar, stockar, små kullar eller gropar. Oftast endast designade för att hundarna ska springa längst staketet."

"Möjlighet att utmana hunden med olika underlag/buselage/träningstillfällen. Tex enkla agilityhinder eller mer växtlighet"

"Underhållning för hunden"

"Mer naturliga saker, som nått träd, trädstam, osv"

"Utrymme nog för att en medelstor eller större hund ska kunna få sträcka ut ordentligt."

Vad anser du skulle kunna tillföras i en hundrastgård för att öka lekvärdet för din hund?

"Mer växtlighet, väldigt gärna någon slags "skogsimitation" där hunden kan gå fri och upptäcka sin naturliga miljö. Hoppa, klättra, lukta, gräva osv."

"Olika material, tex sand, gräs, stenplattor. En vatten "station" skulle uppskattas då man måste släpa med en stor vattenflaska själv på sommaren. Om vatten finns tillgängligt orkar hunden leka mer och längre utan att bli uttorkade och överhettade."

"Hinderbanor. Kanske en plaskdamm. Olika teman i olika rastgårdar, precis som för barnens lekplatser."

"Byggmaterial som cementrör kan bli tunnlar både löst och ingrävt i en jordhög. Sand/grävgröp. Stockar och stolpar som hinder och slalompinnar. Man kan göra mycket med billigt eller överblivet material."

Sammanfattning av resultat från enkätundersökning – hundrastgårdar i Skåne

Enkäten visar att respondenterna främst besöker en hundrastgård för att ge sin hund möjligheten att få springa av sig fritt och för att leka med andra hundar. Det var en respondent som svarade att hen helst avstår att besöka hundrastgårdar. Det visade sig att majoriteten av respondenterna var villiga att åka 1–3 kilometer för att besöka en hundrastgård. Åtta respondenter svarade att de var villiga att åka mer än 5 kilometer till en hundrastgård och åtta svarade att de var villiga att ta sig mindre än 1 kilometer för att komma till en hundrastgård. Det var tjugofem respondenter som svarade på enkäten som tar sig till hundrastgården till fots. Sju respondenter med bil och en med kollektivtrafik.

Det visade sig att majoriteten besöker en hundrastgård några gånger i månaden eller några gånger i veckan. Nio av respondenterna svarade att de sällan eller aldrig besöker en hundrastgård och fyra svarade att de dagligen besöker en hundrastgård med sin hund. Enkäten visade att majoriteten besöker en hundrastgård främst under eftermiddagen. På frågan om respondenterna anser att ytan är tillräckligt bra utformad svarade tjugosex att de anser att hundrastgården de besöker inte är tillräckligt bra utformad. Medan det var sju respondenter som ansåg att ytan var tillräckligt väl utformad.

De lyfte fram att det saknas bra underlag, olika material för stimulering, som exempelvis en hinderbana. Däremot de som ansåg att ytan var väl utformad nämnde att det inte krävs något förutom ytan i sig för att stimulera sin hund. En

respondent ansåg att den hundrastgård som hen besöker är stor och bra.

Enkätundersökning Värpinge hundrastgård

Första frågan som ställdes på enkäten riktad mot Värpinge hundrastgård löd "Vad är den främsta anledningen till att du besöker Värpinge hundrastgård med din hund?" och det blev där 15 respondenter. Nedan följer utdrag från de svar som kom in.

Vad är den främsta anledningen till att du besöker Värpinge hundrastgård med din hund?

"Socialträning + rastning"

"För att exponera mina hundar för andra hundar för såväl träning som nöje samt träffa alla de människor vi byggt en gemenskap med sedan vi började gå dit med vår första valp samt dela erfarenhet med andra hundägare."

"Att min hund ska få träffa andra hundar. Att jag träffar andra hundägare."

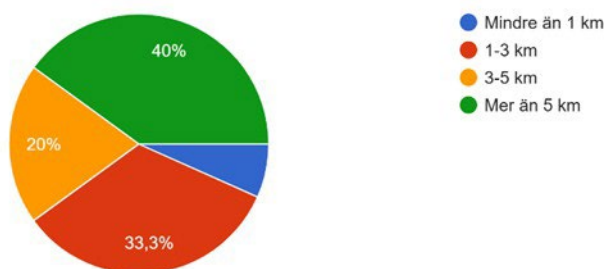
"Lek med andra hundar"

"För att han ska få rasta av sig och leka med andra hundar"

Hur långt är du villig att åka för att ta dig till Värpinge hundrastgård?

Hur långt är du villig att åka för att ta dig till Värpinge hundrastgård?

15 svar

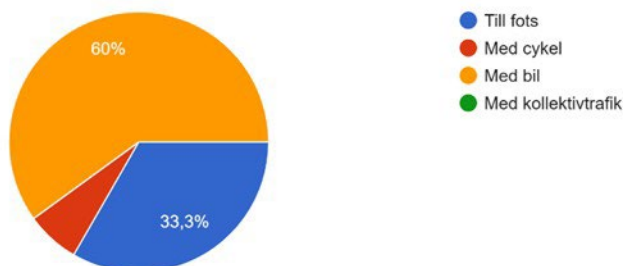

Figur 35. Visar statistik på hur långt respondenterna är villiga att åka för att ta sig till Värpinge hundrastgård (2025).

Hur tar du dig till Värpinge hundrastgård?

Hur tar du dig till Värpinge hundrastgård?

15 svar

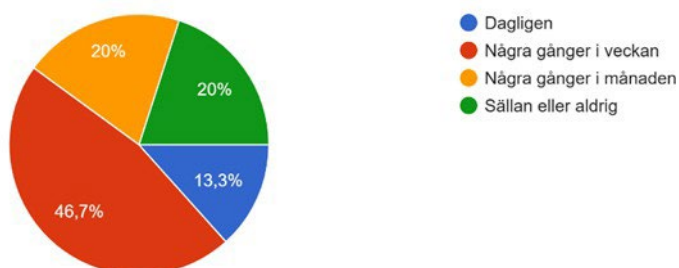

Figur 36. Visar statistik på hur respondenterna tar sig till Värpinge hundrastgård (2025).

Hur ofta besöker du Värpinge hundrastgård?

Hur ofta besöker du Värpinge hundrastgård?

15 svar

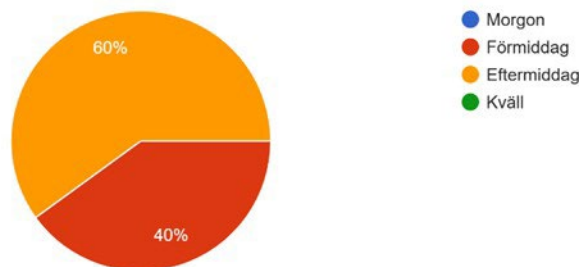

Figur 37. Visar statistik på hur ofta respondenterna besöker Värpinge hundrastgård (2025).

Vilken tid på dagen föredrar du att använda hundrastgården?

Vilken tid på dagen föredrar du att använda hundrastgården?

15 svar

Figur 38. Visar statistik på vilken tid på dagen respondenterna föredrar att använda hundrastgården (2025).

Upplever du att Värpinge hundrastgård idag är tillräckligt väl utformad för att stimulera din hund?

Om ja, varför?

”Det är ett tillräckligt stort område för att rymma många hundar och deras mattar och hussar. Man kan interagera socialt eller hålla sig för sig själv om man vill, alla är välkomna”

”Storleken såklart, men även möjligheten till vattenkranen bland kolonilotterna, diverse agilitysaker i kistan. Även att där är stora ytor för hunden att springa på.”

”Stor hage, vilket gör mötet med andra hundar lättare.”

”Det är stort och massa hundar får plats”

”Stor yta att få härja på.”

Om nej, varför inte?

”Det är plant och öppet. Inte så mycket buskar och andra intressanta miljöer. Dessutom upplever min hund det mer intressant utanför stängslet och tar sig ut genom stängslet eller glipan vid grinden.”

”Finns inget att hoppa upp på eller krypa under. Dåligt med skugga”

” Inga ”hinder”/objekt att undersöka”

Finns det något du tycker saknas i Värpinge hundrastgård?

”Belysning”

”Skuggplatser på sommaren och ljus på em till vintern”

”Någon form av annan stimulering än lek med andra hundar - exempelvis agilitybana och framför allt belysning.”

”Skugga, tunnlar, stora timmerstockar”

”Lättare tillgång till vatten”

Vad anser du skulle kunna tillföras i Värpinge hundrastgård för att öka lekvärdet för din hund?

”Vanligtvis är det för just denna gård har jag fått till mig att alla bara får gå in, tycker det saknas förståendet ibland att många kanske vill vara ensamma med sin/sina hundar en stund pga. olika anledningar.”

”Några stora stammar, hundarna kan hoppa upp och över.”

”Möjlighet att dela av så småhundar kan leka enskilt. Händer att stora hundar skrämmer små.”

”Träd, buskar eller en stor trästock.”

”Bra som det är”

Sammanfattning av resultat från enkätundersökning Värpinge hundrastgård

Majoriteten av respondenterna svarade att de främst besöker Värpinge hundrastgård för att rasta sina hundar och att ge sina hundar möjlighet att socialisera sig med andra hundar men även för människan att få socialisera sig med andra hundägare, och att socialt få träna sina hundar genom att befinna sig på en yta med andra artfränder och människor.

Sex respondenter av femton svarade att de är villiga att ta sig mer än 5 kilometer för att ta sig till Värpinge hundrastgård. Medan tre respondenter angav att 3–5 kilometer är de villiga att ta sig till en hundrastgård, fem respondenter 1–3 kilometer och en respondent mindre än 1 kilometer.

Enkäten visade att majoriteten tar sig till hundrastgården med bil, vilket kan bero på att de inte bor i Lund exempelvis. En del svarade att de tar sig till hundrastgården till fots och en tar sig dit med cykel.

Användningsfrekvensen av hundrastgården visade att sju av dem som svarade på enkäten angav att de besöker hundrastgården några gånger i veckan. Det var även några som svarade att de sällan eller aldrig besöker hundrastgården vilket kan vara av olika orsaker. En respondent angav att hens hund var mer intresserad av vad som var på utsidan än i hundrastgården och därför smiter ut genom staketet på grund av dess gleshet i ”öglorna”, något som tenderar att hända om jaktinstinkten i hunden aktiveras och hunden ser något mer intressant på utsidan. Det visade sig att nio personer av femton oftast besöker hundrastgården på eftermiddagen eller på förmiddagen. Detta kan bero på att de flesta då har slutat att arbeta och därmed då har tid att ta sig till en hundrastgård och att då låta hunden socialisera sig med andra hundar.

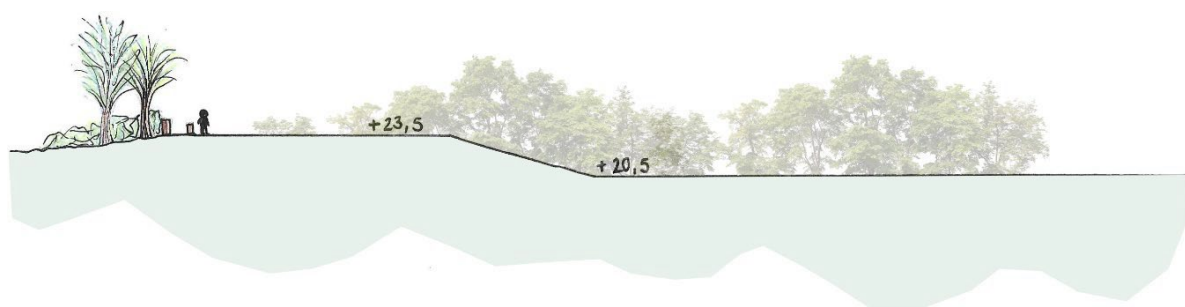
Enkäten visade att majoriteten var nöjda med ytan som den ser ut idag. Något som respondenterna tyckte var bra är att det är en stor yta idag vilket förenklar mötena mellan hundar. Däremot var det flera som saknade vattentillgång och belysning på platsen.

4.2 Gestaltungsforlag

Figur 39. Visar planen med gestaltungsforlagen (2025).

Planen visar förändringarna markerade med text. Den befintliga vegetationen på ytan är färgad grön. I norr höjs ytan med tre meter, detta för att skapa känslan av trygghet och kontroll genom att erbjuda överblick och utkiksplatser över hela hundrastgården samt omgivningarna. Med slänten ner över ytan skapas två rum, se figur 40 nedan. Slänten har en lutning på 27%, vilket fortfarande gör det möjligt att klippa gräsmattan med maskin, då det rekommenderas en lutning på under 33% enligt Arkitektens handbok (Bodin et al. 2017).

SEKTION A'A
SKALA 1:400

Figur 40. Visar sektion över slänten med en lutning på 27% (2025).

SEKTION B'B
SKALA 1:200

Figur 41. Visar dagvattenfåran med en lutning på 8,3% (2025).

Figur 42. Perspektivbild över dagvattenfåran i väst. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025).

Trästockarna bidrar till ett naturligt utseende i gestaltningen samtidigt som det är många arter som gynnas av dem. Trästockarna ger möjlighet till lek och utmaning i form av annan terräng, något som exempelvis drivande och sökande hundar tycker om, och då det naturligt driver andra djur över krävande terräng är detta ett behov som kan tillgodoses genom att förändra den terräng som finns på platsen idag, både i form av kuperingen med slänten i norr och dagvattenfåran i väst.

Placeringen av trästockarna i dagvattenfåran i kombination med stenar och stubbar av olika storlek ger alltså olika lekvärden för platsen, lekvärde dels när det finns vatten i sänkan som ger möjlighet till lek för de hundar som gillar vatten för att bada i, och dels för att det ger ett lekvärde när det inte förekommer något vatten på platsen. Dagvattenfåran fungerar som en fördröjning av dagvatten på platsen vid skyfall. Detta innebär att dagvattenfåran inte alltid kommer att vara fylld med vatten. Dagvattenfåran kan förbli ständigt fylld om en pump anläggs och om vatten tillförs från en extern källa. Utan vatten kan hundarna gräva i den fuktiga jorden och berikas av det.

Figur 43. Perspektivbild över de böljande bänkarna. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025).

Grundformen för bänken är organisk och har en böljande form med en varierande sitthöjd. Bänken är placerad i centrum av hundrastgården för att ge möjlighet för hundägare att få uppsikt över hela ytan, vilket kan skapa trygghet, och ger dem samtidigt möjlighet att sitta ner och ta det lugnt. Hundarna kan balansera på bänken om de önskar och kan samtidigt hålla utkik över ytan.

Anders Hallgren (2010) beskriver hur en hund mentalt kan stimuleras genom att balansera. Det är flera raser som naturligt gillar att ha kontroll och uppsikt över den yta som de befinner sig på och med denna bänk kan detta uppfyllas. Bänken kan även fungera som ett agilityhinder om så skulle önskas.

En till hundlatrin placeras vid den tredje ingången i väst för att enklare ge hundägare en närmare tillgång till en hundlatrin i hopp om att fler ska börja plocka upp efter sin hund.

Figur 44. Perspektivbild över bänkarna vid hagtornet som skapar skugga. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025).

Med hjälp av gallring av sly bland den vegetation som är tätast på platsen blir den mer synlig, vilket i sin tur kan öka tryggheten och ge mer insyn på platsen. Detta är något som syns på den nya planen för platsen, där krontäckningen har reducerats måttligt.

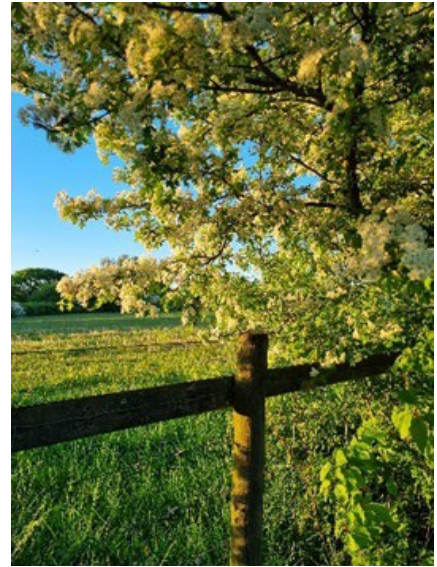
Två bänkar kommer att vara placerade uppe vid slänten där möjlighet till skugga ges i form av två högstammade trubbhagtorn som omsluter med sina trädkronor, vilket kommer att bidra med skugga. Sittplatserna som placeras ut över ytan ger möjlighet för besökare att även kunna vara med sin hund lite avskilt från där alla befinner sig exempelvis.

Staketet byts ut mot ett nytt, med samma material och formuttryck som det föregående men med mindre maskor för att minska risken att hundar smiter ut. Samtidigt behålls det naturliga formspråket som ett genomgående tema på platsen. I och med att platsen befinner sig i ett naturreservat har gestaltungsförslaget strävat efter att försöka ta vara på den omgivande miljöns formspråk för att behålla dess naturliga utseende i sin helhet.

Figur 45. Perspektivbild över trädningen av hagtorn. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025).

På platsen kommer det att planteras högstammade träd av trubbhagtorn, *Crataegus monogyna*, både i norr och söder, detta för att sprida ut skugga på platsen. Tre hagtorn placeras bredvid varandra och skapar en trädunge som även skapar en rumslighet på ytan. Hagtorn väljs för att det är ett träd som redan växer befintligt på platsen, vilket ger ett naturligt uttryck. Hagtorn är ett mindre träd eller större buske och blommar i vitt och ljusrosa med röda frukter om hösten. Valet av högstammade träd är för att undvika törnar längre ner och för att undvika att hundarna ska komma åt frukten. Då gäller det att beskära trädet tidigt som ungt, vilket innebär att trädet är uppstammat. Samtidigt valdes högstammade träd för att få det karaktäristiska utseendet från kronan så att möjlighet till skugga ges.

Figur 46. Visar den södra ingången med omgivande vegetation (2025). Figur 47. Visar en kväll vid hundrastgården (2025).

Figur 46 visar ett exempel där det på både höger och vänster sida hade varit bra om vegetationen beskurits för att ge ingången mer insyn och skapa en välkomnande känsla av öppenhet in till hundrastgården.

Hundrastgården är idag en väl besökt yta med personer som tycker om att rasta sina hundar där. Hundrastgården ska vara en yta som både tillgodoser såväl hundens som hundägarens behov. Genom detta förslag på gestaltningen kan ytan utvecklas för att förhoppningsvis attrahera fler besökare till hundrastgården.

5 Diskussion

5.1 Värpinge hundrastgård

Genom detta arbete har syftet varit att försöka förstå vilka aspekter som är nödvändiga för att kunna ge förslag till förbättringar av Värpinge hundrastgård. Under arbetets gång har jag besökt hundrastgården flera gånger för att försöka få en grundläggande uppfattning om, vad som faktiskt är möjligt att göra på platsen, för att tillgodose hundars och hundägares behov. Genom litteraturen har jag fått insikten av att det är möjligt att berika en hund på flera olika sätt genom att lägga till och/eller förändra ytan med enkla medel. Att tillföra en bänk kan berika hunden på flera sätt samtidigt som hundägare på platsen uppskattar dess sittmöjligheter. Tillägg av vegetation på platsen skapar skugga samtidigt som den befrämjar den biologiska mångfalden på platsen.

Figur 48. Visar när solen är på väg ner i hundrastgården (2025).

Figur 49. Visar en molnig dag i hundrastgården (2025).

Resultaten från enkätundersökningen riktad mot Värpinge hundrastgård förvånade mig. Jag fick inte de resultat som jag trodde att jag skulle få då jag trodde att enkäten skulle visa på det motsatta, nämligen att ytan inte var tillräckligt stimulerande. Själv har jag under de år som jag besökt platsen funderat på om en stor grönyta är tillräcklig i sig för att berika hunden. Det visade sig att majoriteten var nöjda med hur ytan ser ut idag. Det skulle kunna bero på att de som besöker hundrastgården ofta tillsammans har tagit fram agilityhinder, pooler och stolar till platsen.

Efter att ha tagit del av enkäten riktad mot Värpinge hundrastgård är det möjligt att dra slutsatsen, att det är många som åker dit för att ge sin hund möjlighet att få träffa andra hundar och för att socialisera sig med andra hundägare. De hundar som besöker hundrastgården lär sig ofta att det är en plats för lek och tycker om att vara där. I och med att det är en stor yta blir möten med andra hundar enklare. Hundarna får plats att komma in och anpassa sig till den nya ytan.

En gemensam åsikt bland dem som svarade på enkäten var att de ansåg att det var brist på skugga och belysning på platsen idag. Något som märks tydligt under varma sommardagar då hundarna också försöker söka skugga från den befintliga vegetationen.

En del respondenter ansåg att det saknades något mer för att stimulera sin hund ytterligare, såsom timmerstockar som går att hoppa över eller någon annan typ av vegetation. Det var en respondent som önskade att ytan skulle delas av för att små hundar och stora hundar skulle vara på separerata ytor. Det saknades även förståelse för dem som ville vara ensamma i hundrastgården.

Jag har valt att inte dela upp ytan även om det hade varit möjligt att göra detta för att jag tycker att ytans storlek idag är fördelaktig och en anledning till att flera väljer att besöka just Värpinge hundrastgård. Om det skulle det vara så att ens hund blir rädd av större hundar, så finns möjligheten att vänta tills de större hundarna har lämnat ytan eller att besöka en annan hundrastgård. På samma sätt går det inte att förvänta sig att få vara ensam i hundrastgården då detta är en allmän yta som alla får besöka. Tanken med en hundrastgård är just att flera hundar ska kunna interagera och umgås med varandra på en yta där de kan vara lösa.

5.2 Metoddiskussion

Arbetet baserades på en litteraturstudie, en enkätundersökning och en platsanalys. Tidigare kunskap om platsen har underlättat inför platsanalysen men även inför gestaltungsförslaget. Det har underlättat i arbetet att själv ha en hund som gärna umgås i hundrastgården för att se och ytterligare lära sig om hundens beteenden. Vid enkätundersökningen hade eventuellt ytterligare frågor kunnat läggas till för att få ett bredare underlag samt för att få reda på vad hundägare exempelvis anser vara problem med hundrastgården och varför de väljer att inte besöka en hundrastgård med sin hund. Detta för att vid gestaltungsförslaget kunna ha det i åtanke för att kunna göra hundrastgården till en tryggare plats som man tycker om att besöka, där utformningen av platsen spelar en stor roll.

För att underlätta hade en yta som inte tillhör ett naturreservat kunnat väljas för att det inte ska förekomma större begränsningar för vad som får göras på platsen eller inte. En annan hundrastgård belägen i centrum hade därför kunnat vara mer lämplig som plats för gestaltungsförslaget. Däremot hade en hundrastgård belägen i centrum fått en annan karaktär än vad den i Värpinge har just nu. En karaktär som hundrastgården har som många tycker om idag.

5.3 Slutsats

Idag visar forskning tydligt hur hundars beteenden och behov påverkas positivt när de tillgodoses. Precis som människan har sina egna behov och preferenser i sitt liv har hunden det också. Vikten av att planera och utforma ytor som är specifikt inriktade på hundar blir stor när våra städer förtätas. I och med hundens grundläggande behov och egenskaper som finns med historiskt är det viktigt att få låta hunden vara just hund. Då behövs det ytor där hunden kan få vara lös såväl i staden som utanför staden. Värpinge hundrastgård är en öppen yta där hundar har möjlighet att springa lösa. Genom att förändra och tillföra enkla saker på platsen, som exempelvis en bänk med varierande sitthöjd, ges möjlighet att skapa en miljö där både hundens och ägarens behov kan tillgodoses. Små förändringar på platsen kan alltså göra hundrastgården till en trivsammare plats att besöka och bidra till en bättre upplevelse för ägare och hund. Sammanfattningsvis så har vi människor ett ansvar då vi har valt att ta in hunden i våra urbana liv till att bli det husdjur som det är idag. Detta medför att vi har ett ansvar för att skapa utemiljöer som är tillgängliga och anpassade för hundens behov så att hundarna ska kunna må bra.

Figur 50. Perspektivbild över hundrastgården en kväll. Skapad av Cecilia Olsson Sjögren (2025).

Referenser

- Almquist, E. (2024). *Berika din hunds liv*. Klickerförlaget.
- Bodin, A., Hidemark, J. & Stintzing, Nyström, M., Sven (2017). *Arkitektens handbok*. Upplaga 9. Studentlitteratur.
- Boverket (2019). *Grönska främjar hälsa och välbefinnande*.
<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/naturen/valbefinnande/> [2025-05-02]
- Boverket (2022). *Gröna områden för välbefinnande och klimatanpassning*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/halsa-forst/grona-omraden/> [2025-05-07]
- Chen, S., Wu, Z., Sleipness, O.R. & Wang, H. (2022). Benefits and Conflicts: A Systematic Review of Dog Park Design and Management Strategies. *Animals*, 12 (17), 2251. <https://doi.org/10.3390/ani12172251>
- Collins, S. (2018). *Vad vet din hund? lär dig förstå och kommunicera med ditt husdjur*. Lind & Co.
- Ellegren, H. (2006). *De blev våra husdjur. Forskning & Framsteg*.
<https://fof.se/artikel/2006/1/de-blev-vara-husdjur/> [2025-05-07]
- Gehl, J. (2010). *Life between buildings: using public space*. 6. ed., 2. issue. The Danish Architectural Press.
- Grahn, P. & Stigsdotter, U.A. (2003). Landscape planning and stress. *Urban Forestry & Urban Greening*, 2 (1), 1–18. <https://doi.org/10.1078/1618-8667-00019>
- Hallgren, A. (2010). *Lyckliga lydiga hundar*. 5., omarb. utg. Ica.
- Husqvarna Group (2024). *Ny rapport: Grönytorna i Sveriges städer minskar* | Husqvarna Group. <https://www.husqvarnagroup.com/sv/press/ny-rapport-gronytorna-i-sveriges-stader-minskar-2262740> [2025-05-25]
- Jordbruksverket (u.å.). *Statistik ur hundregistret*. <https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-djur/hundregistret/statistik-ur-hundregistret> [2025-04-16]
- Karlsson, F. & Stawreberg, A.-M. (2021). *I huvudet på din hund: lär dig förstå din bästa vän*. Roos & Tegnér.
- Kulturportalen Lund (u.å.). Tidslinje – Lund växer – Kulturportal Lund.
<https://kulturportallund.se/category/historia/tidslinjer-historia/lund-vaxer/> [2025-04-19]
- Lundaguiden* (1998). 1. uppl. Boström.
- Lunds kommun (2025a). *Lund i siffror*. <https://lund.se/kommun-och-politik/fakta-om-lund/lund-i-siffror> [2025-04-21]
- Lunds kommun (2025b). *Lund växer*. <https://lund.se/stadsutveckling-och-trafik/lund-vaxer> [2025-04-21]
- Länsstyrelsen Skåne (u.å.). *Rinnebäcksravinen*.
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/naturreservat/lund/rinnebäcksravinen.html> [2025-05-20]
- Miklósi, A. (2018). *Hunden: historia, biologi och beteende*. Lind & Co.
- Naturhistoriska riksmuseet (2025). *Hunden*. <https://www.nrm.se/fakta-om-naturen/djur/daggdjur/rovdjur/hunden> [2025-04-17]
- Naturkartan (2021). *Höjeådalén, naturreservat*.
<https://www.naturkartan.se/sv/skane-lan/hojeaadalen> [2025-04-18]
- Naturvårdsverket (u.å.). *Naturreservat*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/skyddad-natur/olika-former-av-naturskydd/naturreservat/> [2025-05-05]
- Sommerville, R., O'Connor, E.A. & Asher, L. (2017). Why do dogs play? Function and welfare implications of play in the domestic dog. *Applied*

- Animal Behaviour Science*, 197, 1–8.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2017.09.007>
- Svenska Kennelklubben (u.å.a). *Barn och hund*. <https://www.skk.se/kopa-hund/ar-du-redo/barn-och-hund/> [2025-04-24]
- Svenska Kennelklubben (u.å.b). *Hundrasgrupper*.
<https://www.skk.se/hundrasgrupper/> [2025-05-07]
- Swanstein, C. (2001). *Aktivera din hund*. Ica.
- Swedrup, G. (2003). *Allt om hunden*. 17., [uppdaterade] utg. Ica.
- Söderström, B. (2017). *Hur tänker din hund?* Bonnier fakta.
- Thörnblom, S.S. (2008). *Hund i stan*. Prisma.
- Trautner, T. (2017). *The benefits of a family pet*. MSU Extension.
https://www.canr.msu.edu/news/the_benefits_of_a_family_pet [2025-04-23]
- Vanacore, C. (2025). *Dog - Breeds, Behavior, Training*. Britannica.
<https://www.britannica.com/animal/dog/Breed-specific-behaviour> [2025-04-28]
- Wilsson, E. (2023). *Hunden: människans spegel*. Ekström & Garay.

Bilagor

Bilaga 1

Enkät – Hundrastgårdar

Vad är den främsta anledningen till att du besöker hundrastgårdar med din hund?

Öppet svar.

Hur långt är du villig att åka för att besöka en hundrastgård?

Mindre än 1 km

1–3 km

3–5 km

Mer än 5 km

Hur tar du dig till en hundrastgård?

Till fots

Med cykel

Med bil

Med kollektivtrafik

Hur ofta besöker du hundrastgårdar?

Dagligen

Några gånger i veckan

Några gånger i månaden

Sällan eller aldrig

Vilka tider på dagen föredrar du att använda en hundrastgård?

Morgon

Förmiddag

Eftermiddag

Kväll

Upplever du att hundrastgårdar idag är tillräckligt väl utformade för att stimulera din hund?

Ja

Nej

Om ja, varför?

Öppet svar.

Om nej, varför inte?

Öppet svar.

Finns det något du tycker saknas i dagens hundrastgårdar?

Öppet svar.

Vad anser du skulle kunna tillföras i en hundrastgård för att öka lekvärdet för din hund?

Öppet svar.

Bilaga 2

Enkät – Värpinge hundrastgård

Vad är den främsta anledningen till att du besöker Värpinge hundrastgård med din hund?

Öppet svar.

Hur långt är du villig att åka för att ta dig till Värpinge hundrastgård?

Mindre än 1 km

1–3 km

3–5 km

Mer än 5 km

Hur tar du dig till Värpinge hundrastgård?

Till fots

Med cykel

Med bil

Med kollektivtrafik

Hur ofta besöker du Värpinge hundrastgård?

Dagligen

Några gånger i veckan

Några gånger i månaden

Sällan eller aldrig

Vilken tid på dagen föredrar du att använda hundrastgården?

Morgon

Förmiddag

Eftermiddag

Kväll

Upplever du att Värpinge hundrastgård idag är tillräckligt väl utformad för att stimulera din hund?

Ja

Nej

Om ja, varför?

Öppet svar.

Om nej, varför inte?

Öppet svar.

Finns det något du tycker saknas i Värpinge hundrastgård?

Öppet svar.

Vad anser du skulle kunna tillföras i Värpinge hundrastgård för att öka lekvärdet för din hund?

Öppet svar.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

☒ JA, jag, Cecilia Olsson Sjögren har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.